

Міністерство освіти і науки України
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему:

**БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ОСНОВНЕ ДЖЕРЕЛО УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВОМ»**

Виконав:

студент I курсу, групи ООЗ – М1
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Міщук Роман Миколайович

Науковий керівник:

д.е.н., професор Василюк М.М.

Рецензент:

к.е.н., доцент Мигович Т.М.

Івано-Франківськ – 2025

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування
Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри Іван
БАЛАНЮК

_____ “07” листопада 2024 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА

Міщук Романа Миколайовича

1. Тема роботи «Бухгалтерський облік як основне джерело управління підприємством»

Керівник роботи д.е.н., професор Василюк М.М.

2. Перелік питань, які потрібно розробити: дослідити сутність бухгалтерського обліку як інформаційної системи; систематизувати класифікацію та склад інформації, необхідної для управління підприємством; визначити основні підходи до організації бухгалтерського обліку в науковій літературі; розкрити особливості організації обліку витрат і доходів для прийняття управлінських рішень; описати використання цифрових технологій для автоматизації облікових процесів; розглянути особливості розробки системи аналітичної звітності для стратегічного управління; здійснити впровадження рекомендацій для оптимізації обліку та підвищення ефективності управління.

3. Дата видачі завдання 04.12.2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Теоретичні основи бухгалтерського обліку як інформаційної бази для управління підприємством	17.03.2025 р.	Виконано
2.	Організація бухгалтерського обліку на ФГ «Голден Харвест» у контексті забезпечення управлінських рішень	27.06.2025 р.	Виконано
3.	Удосконалення бухгалтерського обліку як інструменту підвищення ефективності управління підприємством	14.11.2025 р.	Виконано

Студент _____

Міщук Р. М.

Керівник роботи _____

Василюк М.М.

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

ВІДГУК

наукового керівника, доктора економічних наук, професора
Василюк Марії Михайлівни
на кваліфікаційну роботу магістра 2-го курсу групи ООЗ-М2
Міщука Романа Миколайовича на тему:
«Бухгалтерський облік як основне джерело управління»

В сучасних умовах динамічного розвитку економіки та постійних змін у законодавчому полі саме якісна й достовірна облікова інформація стає ключовим інструментом для ефективного управління підприємством. Бухгалтерський облік не лише забезпечує контроль за фінансовими ресурсами, а й формує інформаційну базу для стратегічного планування, аналізу ризиків та прийняття управлінських рішень. Магістерська робота присвячена актуальній проблематиці – дослідженню ролі бухгалтерського обліку як ключового інструмента управління підприємством.

У роботі доведено, що якісна облікова інформація є фундаментом для прийняття ефективних управлінських рішень, формування стратегії розвитку та забезпечення фінансової стабільності. Автором розкрито теоретичні засади бухгалтерського обліку як інформаційної бази для управління підприємством, уточнено економічну сутність бухгалтерського обліку, структуру облікової інформації для прийняття управлінських рішень, досліджено сучасні підходи до організації бухгалтерського обліку у контексті управління.

У дослідженні простежується чітка структура, логічна послідовність викладу, коректне формулювання мети й завдань. Використано достатній спектр сучасних наукових джерел, нормативних документів та практичних

прикладів.

Загальний висновок: кваліфікаційна робота Міщука Романа Миколайовича на тему «Бухгалтерський облік як основне джерело управління» є завершеним і самостійно виконаним науковим дослідженням, що має теоретичну та практичну цінність. За змістом і оформленням робота відповідає встановленим вимогам, може бути рекомендована до захисту з позитивною оцінкою, а її автор заслуговує на присвоєння другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Науковий керівник

д. е. н., професор

Василюк М.М.

_____2025 р.

Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу магістра 2-го курсу групи ОО-М2
Міщук Романа Миколайовича на тему: «Бухгалтерський облік як основне
джерело управління підприємством»

Обрана тема кваліфікаційної роботи є актуальною та своєчасною, оскільки в сучасних умовах розвитку економіки України зростає роль бухгалтерського обліку як основного інформаційного джерела управління підприємством. Посилення вимог до якості управлінських рішень, цифровізація облікових процесів і необхідність ефективного використання ресурсів зумовлюють потребу у поглибленому дослідженні інформаційного потенціалу бухгалтерського обліку, особливо в аграрному секторі економіки.

Об'єктом дослідження є система бухгалтерського обліку як інформаційна основа управління підприємством.

Предметом дослідження є організаційні та методичні аспекти формування облікової інформації для прийняття управлінських рішень на підприємстві.

Практична частина роботи базується на матеріалах діяльності фермерського господарства «Голден Харвест». Автор проаналізував організацію бухгалтерського обліку витрат, доходів і звітності, здійснив оцінку інформаційного забезпечення управлінських рішень та визначив основні проблеми й напрями вдосконалення облікових процесів. У роботі обґрунтовано доцільність інтеграції фінансового та управлінського обліку, використання аналітичної звітності й цифрових технологій. Отримані результати мають прикладне значення і можуть бути використані для вдосконалення системи управління та підвищення ефективності діяльності

підприємств аграрного сектору.

Кваліфікаційна робота характеризується логічною структурою, ґрунтовним теоретичним обґрунтуванням, належним рівнем аналітичності та самостійності виконання. Матеріал викладено послідовно, з дотриманням вимог академічної доброчесності, із використанням сучасних наукових джерел і нормативно-правової бази.

Разом із тим варто зазначити, що в роботі недостатньо детально розкрито можливості практичної реалізації окремих запропонованих рекомендацій у довгостроковій перспективі, зокрема з урахуванням ризиків зовнішнього економічного середовища. Зазначене зауваження не знижує загальної позитивної оцінки роботи і має рекомендаційний характер.

Загальний висновок: Кваліфікаційна робота Міщука Романа Миколайовича на тему: «Бухгалтерський облік як основне джерело управління підприємством» є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, має наукову і практичну цінність, за змістом та оформленням відповідає встановленим вимогам, може бути допущена до захисту, а її автор заслуговує на присудження другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

Рецензент

кандидат економічних наук

доцент кафедри підприємництва

торгівлі та прикладної економіки _____ Мигович Т.М.

“ ____ ” _____ 20__ р.

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти виконана Міщук Р. М.

Назва роботи: «Бухгалтерський облік як основне джерело управління підприємством».

Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”.

Кваліфікаційна робота містить: 111 сторінок, із них 93 – основного тексту, 21 таблицю та 12 рисунків. Робота містить 67 джерел літератури.

Об’єктом дослідження є система бухгалтерського обліку як інформаційна основа управління підприємством, зокрема в умовах функціонування аграрних господарств.

Предметом дослідження є організаційні, методичні та практичні аспекти бухгалтерського обліку, що забезпечують прийняття управлінських рішень, а також напрями його удосконалення на прикладі фермерського господарства «Голден Харвест».

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних і методичних засад бухгалтерського обліку як інформаційної системи управління підприємством на прикладі ФГ «Голден Харвест».

У кваліфікаційній роботі досліджено бухгалтерський облік як основне джерело інформаційного забезпечення управління підприємством. Розкрито теоретичні засади формування облікової інформації та її роль у прийнятті управлінських рішень. Проаналізовано організацію бухгалтерського обліку на прикладі фермерського господарства «Голден Харвест» і запропоновано напрями його вдосконалення з використанням аналітичної звітності та цифрових технологій.

Ключові слова: бухгалтерський облік, облікова інформація, управлінські рішення, управління підприємством, управлінський облік, фінанси

Рік виконання роботи 2024-2025 рр.

Рік захисту роботи 2025 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	7
1.1. Сутність бухгалтерського обліку як інформаційної системи управління.....	7
1.2. Класифікація та структура облікової інформації для прийняття управлінських рішень	18
1.3. Сучасні підходи до організації бухгалтерського обліку у науковій літературі.....	26
Висновки до розділу 1	33
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ФГ «ГОЛДЕН ХАРВЕСТ» У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ...	34
2.1. Організація обліку витрат і доходів для прийняття управлінських рішень	34
2.2. Організація обліку виробничих витрат у фермерських господарствах	42
2.3. Організація бухгалтерської звітності: оцінка, пропозиції та вдосконалення.....	55
Висновки до розділу 2.....	65
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	66
3.1. Використання цифрових технологій для автоматизації облікових процесів.....	66
3.2. Розробка системи аналітичної звітності для стратегічного управління	73
3.3. Впровадження рекомендацій для оптимізації обліку та підвищення ефективності управління.....	80
Висновки до розділу 3.....	90
ВИСНОВКИ	90
СПИСОК ВИКРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90
ДОДАТКИ.....	100

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах розвитку економіки України бухгалтерський облік виступає не лише як інструмент реєстрації господарських операцій, а передусім як ключове джерело інформації для прийняття управлінських рішень. Поглиблення інтеграції України у світове економічне середовище, розвиток цифрових технологій та посилення конкуренції на внутрішньому й зовнішньому ринках вимагають від підприємств забезпечення високої якості, достовірності та оперативності облікової інформації. Це обумовлює потребу у вдосконаленні системи бухгалтерського обліку як інформаційної бази для ефективного управління.

Особливої ваги зазначене питання набуває у сфері сільського господарства, де висока залежність від природно-кліматичних умов, сезонність виробництва та значна капіталомісткість діяльності формують додаткові ризики й виклики для управління. У цих умовах грамотна організація бухгалтерського обліку забезпечує підприємства необхідною інформацією для контролю витрат, прогнозування доходів, оптимізації використання ресурсів та підвищення рентабельності.

На прикладі фермерського господарства «Голден Харвест», яке спеціалізується на вирощуванні зернових культур та супутніх видах діяльності, актуальність дослідження проявляється у необхідності поєднання традиційних методів бухгалтерського обліку з сучасними інструментами автоматизації та аналітики. Це дозволяє підприємству не лише забезпечувати відповідність законодавчим вимогам, але й перетворювати бухгалтерський облік на стратегічний інструмент підвищення ефективності управління.

Таким чином, актуальність дослідження зумовлена подвійним фактором: з одного боку – потребою аграрних підприємств у якісній та достовірній обліковій інформації для прийняття управлінських рішень, а з іншого – необхідністю адаптації бухгалтерських систем до викликів цифровізації, глобалізації та динамічних змін ринкової кон'юнктури.

Бухгалтерський облік є ядром управлінської інформаційної системи. Автор виділяє його ключові функції – інформаційну, контрольну, аналітичну й прогностичну, що робить облік інтегральною частиною стратегічного управління підприємством [42, с. 116].

Характерно, що вітчизняна дослідниця Т. Є. Кучеренко наголошує на системному характері бухгалтерського обліку, визначаючи його як множину взаємопов'язаних елементів, процедур та правил, які забезпечують адаптацію системи до потреб як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів [22, с. 15].

Отже, аналіз наукових праць підтверджує, що проблема бухгалтерського обліку як основного джерела управління підприємством є актуальною на сучасному етапі розвитку науки. Дослідники одностайні в тому, що саме якісна організація облікової інформаційної системи забезпечує стратегічну гнучкість, оптимізацію ресурсів та ефективність управлінських рішень.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних і методичних засад бухгалтерського обліку як інформаційної системи управління підприємством та розробка практичних рекомендацій щодо його удосконалення на прикладі ФГ «Голден Харвест».

Для досягнення поставленої мети необхідно розв'язати такі завдання:

- дослідити сутність бухгалтерського обліку як інформаційної системи управління;
- розглянути класифікацію та структуру облікової інформації;
- проаналізувати сучасні підходи до організації бухгалтерського обліку;
- дослідити організацію обліку витрат і доходів на ФГ «Голден Харвест»;
- проаналізувати організацію складання бухгалтерської звітності у ФГ «Голден Харвест», оцінити її відповідність потребам управління та розробити пропозиції щодо вдосконалення;
- визначити можливості використання цифрових технологій для автоматизації облікових процесів;
- розробити систему аналітичної звітності для стратегічного управління діяльністю підприємства;

– сформулювати практичні рекомендації щодо оптимізації бухгалтерського обліку та підвищення ефективності управління у ФГ «Голден Харвест».

Об’єктом дослідження є система бухгалтерського обліку як інформаційна основа управління підприємством, зокрема в умовах функціонування аграрних господарств.

Предметом дослідження є організаційні, методичні та практичні аспекти бухгалтерського обліку, що забезпечують прийняття управлінських рішень, а також напрями його удосконалення на прикладі фермерського господарства «Голден Харвест».

У магістерській роботі застосовано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів, а саме: аналіз та синтез – для виявлення сутності бухгалтерського; індукція та дедукція – для переходу від окремих емпіричних фактів до узагальнень та навпаки; порівняння – для зіставлення різних підходів до організації бухгалтерського обліку у науковій літературі та практиці аграрних підприємств; економіко-статистичний аналіз – для оцінки фінансових результатів ФГ «Голден Харвест» за останні роки; системний підхід – для розгляду бухгалтерського обліку як інтегрованої інформаційної системи управління підприємством.

Наукова новизна роботи полягає у поглибленні теоретичних засад розгляду бухгалтерського обліку як інформаційної системи управління та в уточненні його ролі у прийнятті стратегічних, тактичних й оперативних рішень. У роботі запропоновано системний підхід до організації обліку у фермерських господарствах, що передбачає інтеграцію традиційних методів бухгалтерського обліку з інструментами цифровізації та аналітичної звітності. Крім того, розроблено пропозиції щодо впровадження управлінських звітів у діяльність ФГ «Голден Харвест», які дозволяють підвищити ефективність контролю витрат та прогнозування результатів.

Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості їх використання для вдосконалення системи бухгалтерського обліку аграрних

підприємств, зокрема у частині: організації обліку витрат і доходів з урахуванням галузевих особливостей; формування системи управлінської та аналітичної звітності, що відповідає потребам керівництва; впровадження цифрових технологій для автоматизації облікових процесів; розробки практичних рекомендацій щодо підвищення прозорості й ефективності управління підприємством.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів основної частини, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 111 сторінок, із них 93 – основного тексту. Ілюстрований матеріал подано в 21 таблицях та 12 рисунків. Робота містить 67 джерел літератури.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

1.1. Сутність бухгалтерського обліку як інформаційної системи управління

У сучасних умовах господарювання бухгалтерський облік виконує не лише функцію фіксації фінансових операцій, а й слугує ключовим джерелом інформації для прийняття ефективних управлінських рішень. Як інформаційна система, облік забезпечує своєчасне, повне й достовірне відображення фінансового стану підприємства, результатів його діяльності та ресурсного потенціалу. Саме на основі облікових даних керівництво отримує змогу аналізувати, планувати та контролювати виробничо-господарські процеси. Таким чином, розкриття сутності бухгалтерського обліку як інформаційної системи управління дозволяє глибше зрозуміти його роль у забезпеченні ефективного функціонування підприємства в умовах динамічного середовища.

У Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (від 16.07.1999 № 996-XIV) [41] бухгалтерський облік визначається як процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства внутрішнім і зовнішнім користувачам з метою прийняття рішень. Це визначення підкреслює системний характер обліку, що охоплює всі стадії інформаційного циклу, а саме деталізовано:

- виявлення – збір первинних документів;
- вимірювання – застосування одиниць обліку;
- реєстрація – фіксація операцій у облікових регістрах;
- накопичення – систематизація за групами;
- узагальнення – формування даних у звітах;
- зберігання – архівація за встановленими строками;

– передавання – подання результатів користувачам [10].

Згідно з сучасним економічним словником, «бухгалтерський облік – система обліку ресурсів та результатів господарської діяльності підприємств ... яка проводиться за прийнятими правилами з використанням встановлених форм документів» [14, с. 15]. Це визначення акцентує роль стандартів і формалізації.

У навчальних посібниках бухгалтерський облік як система розглядається як цілісний процес документування, контролю за потоками ресурсів і формування інформаційної бази управління [10].

Українська дослідниця Т. Є. Кучеренко підкреслює, що бухгалтерський облік як інформаційна система формується з «множини взаємопов'язаних елементів, принципів, правил, процедур», що забезпечують не лише фіксацію подій, а й адаптацію до потреб зовнішнього та внутрішнього управління [22, с. 15]. Такий підхід дозволяє розглядати бухгалтерський облік як системний процес, спрямований на глибоке забезпечення управлінської діяльності підприємства.

Розвиваючи цю ідею, продовжуючи думку М. Проданчука, бухгалтерський облік як інформаційна система виконує центральну функцію в управлінні, забезпечуючи підґрунтя для прийняття як оперативних, так і стратегічних рішень. Автор виділяє такі ключові функції: інформаційну, контрольну, аналітичну і оціночну, що складно поєднуються в єдиному процесі обробки даних [42, с. 116].

Також український науковець М.Т. Білуха характеризує бухгалтерський облік як інтегровану систему господарського обліку, що об'єднує різні види діяльності підприємства на основі єдиних норм і методів [Білуха М. Теорія, с. 16].

У зарубіжній літературі AIS (Accounting Information System) визначається як «система, що збирає, зберігає і обробляє фінансові дані для потреб прийняття управлінських рішень» [61]. Згідно з Investopedia, AIS – це ключовий інструмент для збору, обробки та звітності фінансової інформації, що гарантує її точність і безпеку завдяки внутрішньому контролю, і складається з 6 основних

компонентів: люди, процедури, дані, програмне забезпечення, інфраструктура, внутрішні контрольні механізми [60].

N.F. Khan розглядаючи AIS, визначає його як користувачо-орієнтовану систему, що забезпечує збір, обробку та комунікацію інформації для внутрішніх і зовнішніх користувачів, прямо пов'язану з прийняттям рішень у сучасному бізнес-середовищі [71].

Зрозуміло, що нині в економічній літературі є різні визначення поняття бухгалтерської інформаційної системи бухгалтерського обліку. Досліджуючи більше теоретичні підходи зарубіжних і вітчизняних науковців до розуміння змісту AIS можемо виділити чотири основних напрями (додаток А) відповідно до яких вона розглядається як:

- система, що передбачає збір, зберігання та обробку фінансових і бухгалтерських даних, які використовуються внутрішніми користувачами для донесення інформації до зацікавлених сторін;
- комп'ютерний метод накопичення, обробки бухгалтерської інформації, складанням бухгалтерської звітності у комплексі з ресурсами інформаційних технологій;
- поєднання традиційної практики бухгалтерського обліку, використання загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку та сучасних ресурсів інформаційних технологій;
- інформаційна система, що застосовується для підвищення ефективності управління підприємством [22, с.16].

Визначення вітчизняних науковців, по суті, не відрізняються від тлумачних. Проте це не означає, що навіть при такому розумінні суті обліку, інститутів, що формують іншу сутність бухгалтерського обліку, не існує. Проблема в тому, що розглядається і приймається до уваги лише його «техніка». Складається таке враження, що інститути та інституції, які б мали формувати цілісний інститут бухгалтерського обліку, існують десь зовні, поза рамками предмету нашої науки та практики. Така обмеженість сприйняття

бухгалтерського обліку в його сучасному розумінні схематично представлена на рис. 1.1.

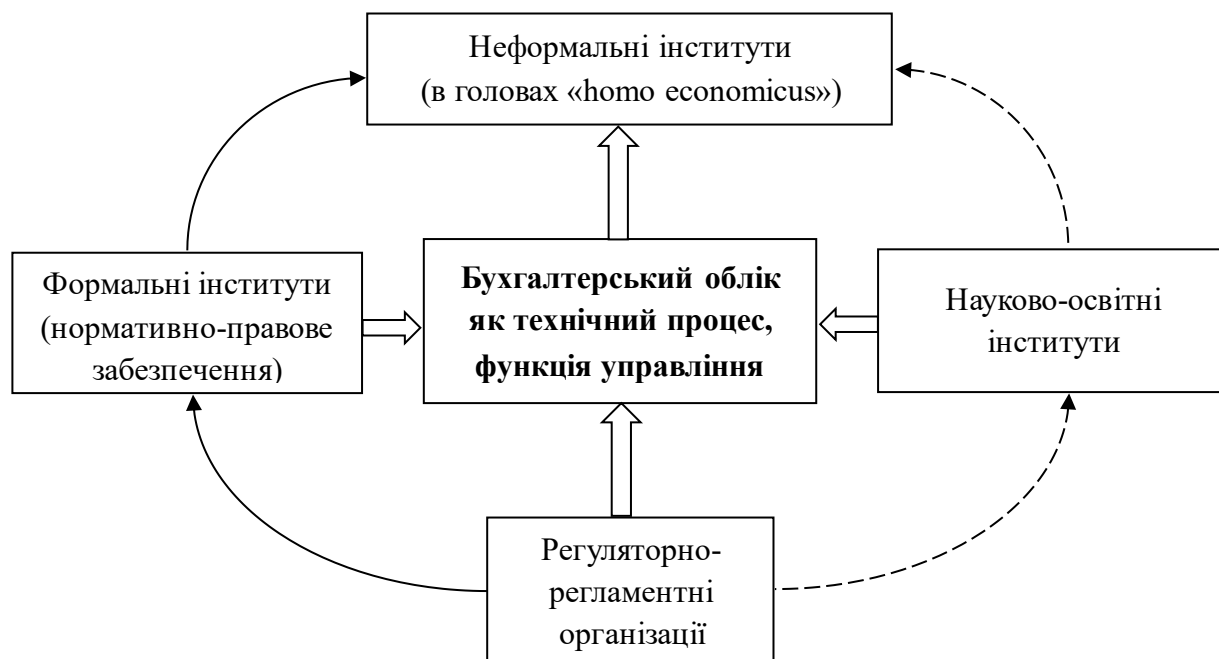

Рис. 1.1. Викривлене уявлення про сутність бухгалтерського обліку у вітчизняному соціально-економічному середовищі [14]

Спостерігається однобокий вплив формалізації бухгалтерських правил, втілених у нормативних приписах, на всі сфери «облікового життя» – на практику його діяльності, на діяльність регулюючих та контролюючих організацій. Зрештою – і на ту складову, яка повинна забезпечувати якісну підготовку професійних бухгалтерів та змінювати уявлення про облік як в головах бухгалтерів, так і користувачів бухгалтерської інформації, а саме – на науково-освітні інститути. Більше того – спостерігається ненормальна пріоритетність впливу формальних інститутів на свідомість «людей економічних». Такий вплив практично не дає бухгалтерам свободи дії у реалізації свого права на професійне судження та права на розбудову професійної діяльності у соціально-економічному просторі. Науково-освітні інститути, зосереджуючись на методичних складових, слабкі у вирішенні методологічних та ідеологічних проблем задля зміни уявлення та посилення ролі бухгалтерського обліку у вітчизняній економіці.

Бухгалтерський облік – інститут із соціально-економічного середовища, котрий забезпечує порозуміння та керованість у цьому середовищі, опрацьовуючи та інтерпретуючи для користувачів інформацію про факти та явища життєдіяльності організацій (підприємств). Трансформація фактів і явищ життєдіяльності підприємств здійснюється за допомогою специфічних правових норм, методів, принципів та професійних суджень бухгалтерів.

У вузькому розумінні, бухгалтерський облік – інститут трансформації за допомогою специфічних методів, підходів (формальна складова інституту) і професійних суджень (неформальна складова інституту) фактів господарського життя підприємства на мову цифр і стандартів, для порозуміння та керованості в соціально-економічних середовищах [14].

В широкому розумінні і образно Інститут бухгалтерського обліку є мовою бізнесу національних та світових соціально-економічних середовищ.

Слід зазначити, що у англо-американській моделі бухгалтерського обліку подібне сприйняття його сутності зводиться до поняття «*accounting profession*» – як системи відносин, що реалізуються в рамках бухгалтерського співтовариства. В цих країнах навіть без формальних визначень спостерігається повне сприйняття бухгалтерського обліку як інституту.

Бухгалтерська діяльність, спрямована на інформаційне забезпечення економічних відносин між різними соціальними групами, згідно з принципами бухгалтерського обліку, носить сталий та безперервний характер, тобто сама інституціоналізація обліку як поняття «в головах людей» пройшла вже давно, лише на це ніхто уваги не звернув. Однак нерозуміння природи інституційних змін, нарівні з змінами в «соціальній практиці економічних відносин» (переходом до ринкових форм господарювання та зміною інтересів та запитів користувачів економічної інформації), що викликає зміни в формальних інститутах бухгалтерського обліку, уповільнює зміни в головній складовій інституту бухгалтерського обліку – «головах людей».

Таким чином, бухгалтерський облік, забезпечуючи та регулюючи економічні відносини, описується і характеристиками, котрі ідентифікують

суспільні інститути. Це означає, що його можна дефініціювати як самостійний та важливий для розвитку суспільства Інститут.

Відтак назріла необхідність переорієнтації поглядів громадськості та власне самих бухгалтерів на місію бухгалтерського обліку – від «технічного процесу» (як було показано на рис. 1.1) до усвідомлення, що «технічне забезпечення» є лише функціональним елементом чогось більшого – Інституту (рис. 1.2).

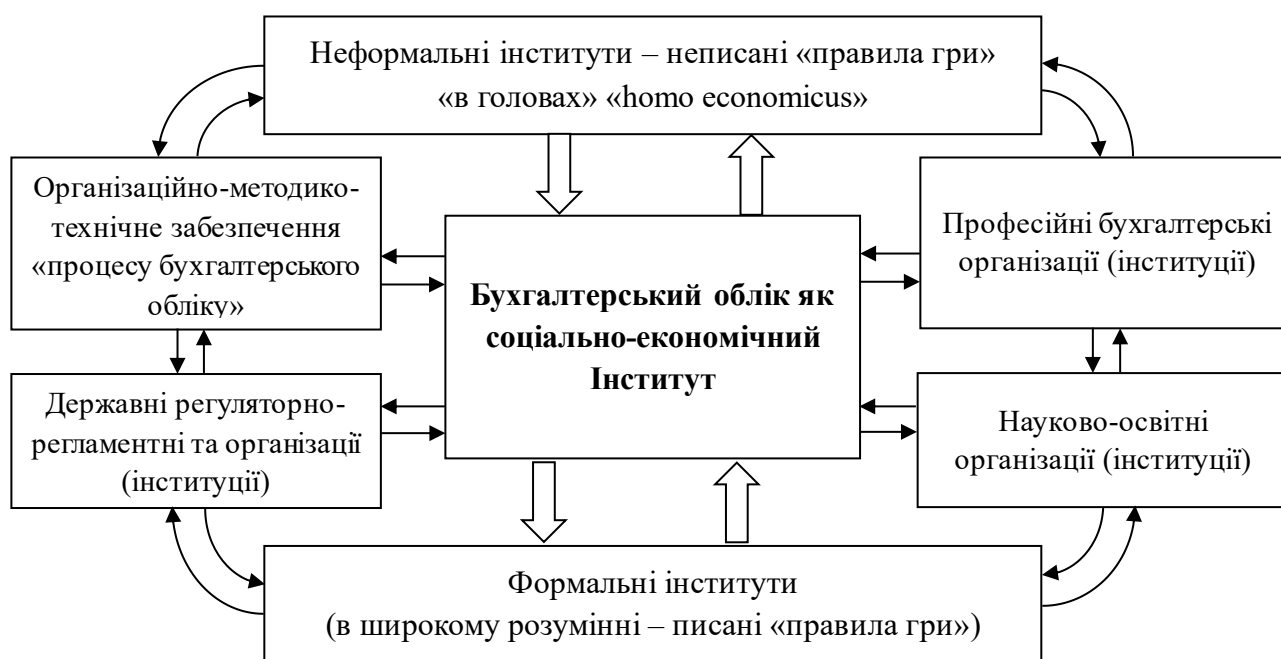

Рис. 1.2. Інституційне поглиблення змісту та значущості бухгалтерського обліку в соціально-економічному середовищі [14]

При сприйнятті бухгалтерського обліку в якості Інституту, як показано на рис. 1.2, сегменти його наповнення утворюють цілісність взаємних впливів, що посилює мотивацію розвитку кожної складової та системи в цілому. Зростає масштабність, а, відтак, і можливості інституту бухгалтерського обліку в соціально-економічному середовищі.

Отже, інститут бухгалтерського обліку – визначальна складова економіки, що формується як неформальними інститутами «в головах» бухгалтерів і користувачів облікової інформації, так і формальною ознакою – «писаними правилами гри» та реалізується у специфічних організаціях на мікро-, макро- та

мезорівнях, з метою порозуміння та керованості в соціально-економічному середовищі.

Міжнародна наука визначає Accounting Information System (AIS) як систему, що збирає, зберігає, обробляє і передає фінансову та облікову інформацію для потреб управлінців і зовнішніх користувачів. Зокрема, система AIS включає компоненти:

- людей;
- процедури;
- дані;
- програмне забезпечення;
- інфраструктуру;
- контрольні механізми [60].

У сучасних умовах господарювання бухгалтерський облік розглядається не лише як методичний інструмент фіксації господарських операцій, а й як цілісна інформаційна система, яка виконує функції збору, обробки, зберігання та передачі економічної інформації. Його головна мета – формування повної, достовірної та своєчасної інформації для прийняття управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством.

Функціонування бухгалтерського обліку як інформаційної системи забезпечує логічну послідовність етапів обробки інформації: від надходження первинних даних – до складання фінансової звітності та подання її внутрішнім і зовнішнім користувачам.

Цю систему можна схематично охарактеризувати через її основні компоненти та взаємозв'язки, що подано у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Характеристика бухгалтерського обліку як інформаційної системи

Ознаки / Компоненти	Характеристика
Вхідні дані	Первинна інформація з первинних документів, що фіксують факти господарської діяльності
Обробка	Систематизація, групування, узагальнення даних у регістрах, розрахунки, класифікація

Вихідні результати	Бухгалтерська (фінансова, управлінська, податкова) звітність
Компоненти облікової інформаційної системи	Первинні документи, облікові реєстри (журнали, відомості), Головна книга, звітність
Зберігання інформації	Архівування в електронному чи паперовому вигляді, з використанням облікових систем
Передача інформації	Передача користувачам: керівництву, податковим органам, інвесторам, кредиторам
Взаємозв'язок із внутрішніми інформаційними потоками	Передача даних між підрозділами: від складу — до фінансового відділу, від каси — до бухгалтерії
Взаємозв'язок із зовнішніми інформаційними потоками	Надсилання звітності державним органам, банкам, партнерам

Таким чином, бухгалтерський облік є інтегрованою інформаційною системою, яка забезпечує повний цикл управління обліковою інформацією – від її фіксації до надання користувачам. Його інформаційна природа проявляється через чітко структуровану послідовність дій, наявність визначених інформаційних потоків, а також тісну взаємодію з іншими підсистемами управління підприємством. Бухгалтерський облік перетворюється на ключовий інструмент стратегічного й тактичного управління, що формує основу для ефективного прийняття рішень.

Зрозуміло, що бухгалтерський облік виконує не лише технічну роль у фіксації фактів господарської діяльності, а й виконує важливі інформаційні функції, що сприяють ефективному управлінню підприємством. Як складова частина загальної інформаційної системи управління, облік забезпечує надходження, обробку та передачу інформації, яка є підґрунтям для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Ці функції спрямовані на створення якісної інформаційної бази для аналізу, контролю, прогнозування та комунікації між суб'єктами управління.

До основних інформаційних функцій бухгалтерського обліку належать аналітична, контрольна, прогностична та комунікативна. Їх характеристику подано у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Інформаційні функції бухгалтерського обліку

Функція	Сутність функції	Значення для управління
Аналітична	Забезпечення інформацією для аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства.	Дозволяє виявити тенденції, сильні та слабкі сторони в діяльності, обґрунтовувати рішення.
Контрольна	Контроль за раціональним і законним використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.	Запобігає зловживанням, втратам і сприяє дотриманню норм і стандартів.
Прогностична	Формування інформаційної бази для планування майбутніх показників діяльності.	Забезпечує стратегічне та оперативне планування, допомагає прогнозувати фінансові результати.
Комунікативна	Забезпечення інформаційного зв'язку з внутрішніми та зовнішніми користувачами інформації.	Сприяє ефективній взаємодії підприємства з контрагентами, державою, інвесторами, власниками.

Бухгалтерський облік, виконуючи інформаційні функції, забезпечує багаторівневу підтримку управлінських процесів: від внутрішнього аналізу до зовнішньої звітності. Збалансоване функціонування аналітичної, контрольної, прогностичної та комунікативної функцій формує цілісну інформаційну систему, яка є основою для ефективного прийняття рішень на підприємстві.

Таким чином, бухгалтерський облік можна визначити як інтегровану інформаційну систему, що складається зі зв'язних процесів (збір-обробка-зберігання-звітність), функціонально орієнтованих на забезпечення достовірної, своєчасної та релевантної інформації для управлінських рішень.

Важливість бухгалтерської інформації для управлінців невинно зростає з ускладненням бізнес-процесів та підвищенням вимог до оперативності й точності. Як підкреслює фахова література, інформація має бути не лише достовірною, але й зручною і своєчасною, адже на її основі здійснюється планування, контроль та оцінка діяльності підприємства [58]. Саме тому саме бухгалтерський облік, будучи системою збору фінансових даних, виступає

фундаментом для ухвалення управлінських рішень. Як показує дослідження, бухгалтерська інформація часто є необхідною для обґрунтованого управлінського рішення в 90 % випадків. На рис.1.3 відображено значення облікової інформації для управління.

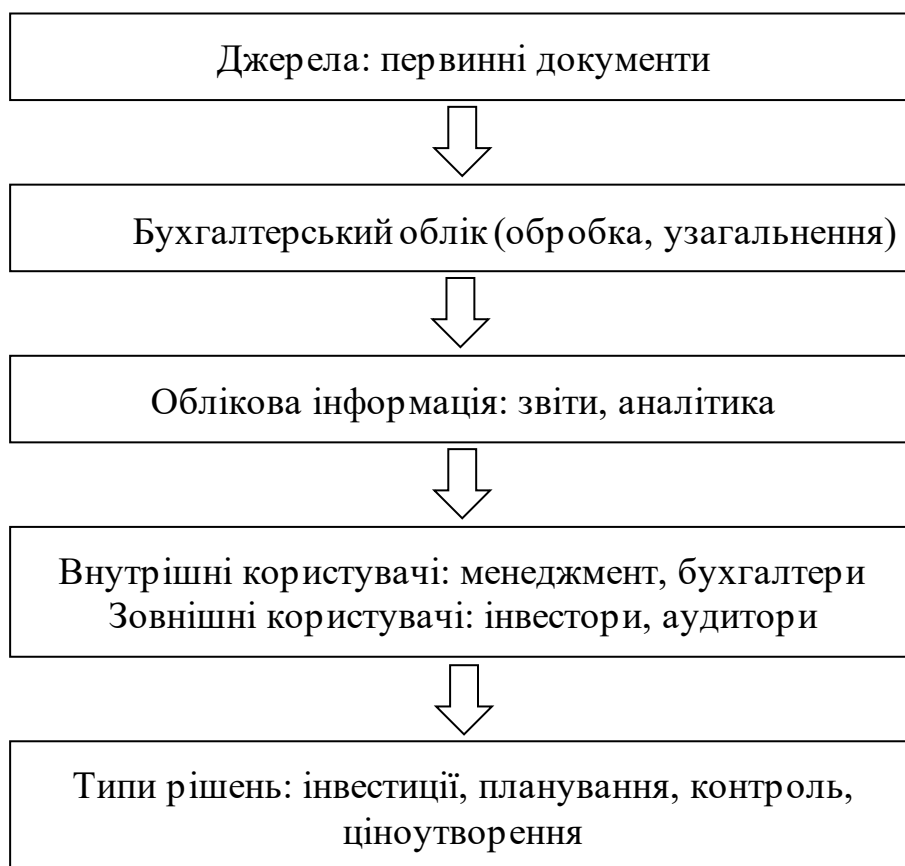

Рис. 1.3. Структурна модель значення облікової інформації для управління

Користувачами облікової інформації є:

- керівники підприємства (директор, менеджмент), які приймають стратегічні рішення щодо розвитку, інвестицій, цінової політики;
- бухгалтери та фінансові працівники, які аналізують витрати, забезпечують податкову звітність, готують аналітичні дані для управління;
- фінансисти та інвестори використовують інформацію для оцінки доходності, рентабельності, кредитного ризику;
- зовнішні аудитори, контролюючі органи, кредитори перевіряють відповідність нормам, оцінюють ефективність та стабільність підприємства [58].

Облікова інформація формує основу для різних видів управлінських рішень:

- інвестиційні рішення: вибір проєктів, обґрунтування ROI, оцінка рентабельності капіталовкладень;
- планування витрат: формування бюджетів, оптимізація виробничих і операційних витрат;
- оцінка ефективності: моніторинг KPI, аналіз відхилень, контроль продуктивності підрозділів;
- операційні рішення: управління запасами, рухом грошових коштів, ціноутворення, закупівлі.

Бухгалтерська інформація – це цінний інформаційний ресурс, який стає основою для ухвалення управлінських рішень на всіх рівнях. Її користувачами є ключові учасники управлінського процесу: від внутрішніх ланок (менеджмент, бухгалтери) до зовнішніх (аудитори, інвестори). Завдяки інформації приймаються стратегічні рішення щодо інвестицій, бюджетування, оцінки ефективності та щоденних операцій. Висока достовірність, своєчасність і релевантність облікової інформації визначають якість управлінських рішень і конкурентоздатність підприємства.

Отже, підсумовуючи, бухгалтерський облік виступає невіддільною складовою системи управління підприємством, забезпечуючи його достовірною, своєчасною та релевантною інформацією для прийняття управлінських, стратегічних і тактичних рішень. Як інформаційна система, бухгалтерський облік інтегрує в собі процеси збору, обробки, аналізу й передачі даних про фінансовий та господарський стан суб'єкта господарювання. Його функціонування ґрунтується на чітко визначених принципах, нормативно-правовій базі та використанні сучасних цифрових технологій, що дозволяє задовольняти інформаційні потреби як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів.

1.2. Класифікація та структура облікової інформації для прийняття управлінських рішень

Облікова інформація – це спеціально зібрані, оброблені та структуровані дані про фінансово-господарську діяльність підприємства, які уніфіковано фіксуються у формі первинних документів, реєстрів та звітів. Вона слугує інформаційною основою для управлінських рішень різних рівнів.

Згідно з визначенням І.І. Стеціва, облікова (бухгалтерська) інформація – це «відомості щодо функціонування суб'єкта економіки, зафіксовані у носіях облікової інформації» [49]. Як зазначають І.В. Баришевська, С.Ю. Юношев і А.А. Волхонська, така інформація є «цінним ресурсом для внутрішніх та зовнішніх користувачів задля прийняття управлінського рішення або аналізу процесу господарської діяльності» [3].

Передавання актуальної облікової інформації керівництву забезпечує підтримку управлінських процесів – від оперативного контролю до стратегічного планування. Кінцева мета бухгалтерського обліку – надання інформації, корисної для прийняття рішень.

У дослідженні І.В. Баришевської й співавторів відзначається, що «облікова інформація сприяє менеджменту підприємства у плануванні, контрольних діях і в прийнятті управлінських рішень» [3].

Облікова система формує образ «інформаційної проекції тих матеріальних потоків і змін що відбуваються у технологічній сфері підприємства» – тобто функціонує як інструмент візуалізації поточних процесів, на основі яких приймаються управлінські рішення [58].

Важливою особливістю облікової інформації є її здатність забезпечувати різні рівні управлінських рішень – стратегічний, тактичний та оперативний, кожен з яких має свої цілі, горизонти планування та інформаційні потреби.

На стратегічному рівні управління облікова інформація використовується для прийняття довгострокових рішень, що визначають загальний вектор розвитку підприємства, наприклад, щодо інвестицій, диверсифікації діяльності,

виходу на нові ринки тощо. Зазвичай така інформація формується на основі фінансової звітності, зведених аналітичних даних, результатів прогнозного моделювання. Як зазначає А. М. Поддєрьогін, для стратегічного управління важливими є показники динаміки прибутковості, рентабельності, капіталізації підприємства [34, с. 128].

Тактичний рівень управління передбачає реалізацію стратегічних цілей через середньострокове планування діяльності окремих підрозділів або напрямів. Тут облікова інформація має деталізований характер і часто охоплює внутрішньогосподарські розрахунки, бюджети підрозділів, кошториси витрат. В. Бутинець підкреслює, що для цього рівня управління важливою є інформація, яка забезпечує гнучкість ресурсного планування, порівняння фактичних показників із запланованими, виявлення відхилень та їх причин [6, с. 64].

Оперативне управління здійснюється на короткостроковому часовому горизонті та вимагає максимально швидкої та точної інформації. У цьому випадку облікова інформація забезпечує повсякденне управління виробничими процесами, контроль за виконанням планів, ресурсним забезпеченням, якістю продукції, логістикою тощо. За словами Т. І. Єфіменко, оперативна облікова інформація часто носить попередній характер, формується на основі первинних даних і може оновлюватися щодня або навіть у режимі реального часу [12, с. 79].

Отже, кожен рівень управління потребує облікової інформації, адаптованої до його специфіки – за глибиною деталізації, періодичністю надання, форматом представлення. Це обумовлює необхідність чіткої класифікації облікової інформації.

Ефективне функціонування будь-якої системи управління передбачає наявність упорядкованої та структурованої інформаційної бази, що дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення на різних рівнях. Облікова інформація, як уже було зазначено, є центральною складовою в інформаційній системі управління, оскільки саме вона відображає фактичний стан ресурсів підприємства, результати його діяльності, взаємозв'язки з контрагентами та державними органами.

Однак ефективне використання облікової інформації у процесах планування, контролю та аналізу потребує її відповідного структурування. З цією метою застосовується класифікація облікової інформації, що дозволяє систематизувати її за різними ознаками відповідно до потреб користувачів, форм управління та типів прийняття рішень.

Нижче розглянемо основні підходи до класифікації облікової інформації, які є актуальними у сучасній практиці господарювання. Їх умовно узагальнено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Класифікація облікової інформації для управлінських потреб

Ознака класифікації	Види облікової інформації	Характеристика / Приклади використання
За видами обліку	Фінансова, управлінська, податкова, статистична тощо	Фінансова — для зовнішніх звітів; управлінська — для внутрішніх рішень; податкова — для розрахунку податкових зобов'язань
За рівнями прийняття рішень	Оперативна, тактична, стратегічна	Оперативна — для щоденного контролю; стратегічна — для довгострокового планування
За формою подання	Кількісна, якісна, цифрова, текстова	Кількісна — обсяги, кількість; текстова — пояснювальні записки, звіти
За напрямками використання	Внутрішнє управління, аналітика, планування, звітність	Для формування бюджету, аналізу витрат, підготовки звітів для керівництва

Отже, класифікація облікової інформації є необхідним інструментом для її ефективного використання в управлінській діяльності, наприклад:

- керівник виробничого підрозділу може використовувати *оперативну кількісну управлінську інформацію* для контролю виконання денного виробничого плану;
- фінансовий директор застосовує *стратегічну фінансову інформацію* для прогнозування прибутковості та планування інвестицій;
- податковий консультант спирається на *податкову облікову інформацію* для оптимізації податкового навантаження;

– аналітик використовує *аналітичну інформацію в текстовій і цифровій формі* для оцінки ефективності витрат.

Завдяки такій багатогранній структуризації облікові дані стають зрозумілими, цілеспрямованими та придатними для конкретних управлінських завдань. Це, у свою чергу, забезпечує прозорість, обґрунтованість і своєчасність управлінських рішень на всіх рівнях.

У процесі функціонування бухгалтерського обліку як інформаційної системи важливо не лише класифікувати облікову інформацію за певними критеріями, але й розуміти її структуру – тобто, з яких елементів вона складається, у якому вигляді надходить до системи та як трансформується для прийняття управлінських рішень. Структурний підхід дозволяє системно побудувати ланцюг обробки інформації – від первинного джерела до аналітичного результату у зручній формі для сприйняття.

На рис. 1.4 подано структуру облікової інформації, що формується в межах бухгалтерської системи підприємства.

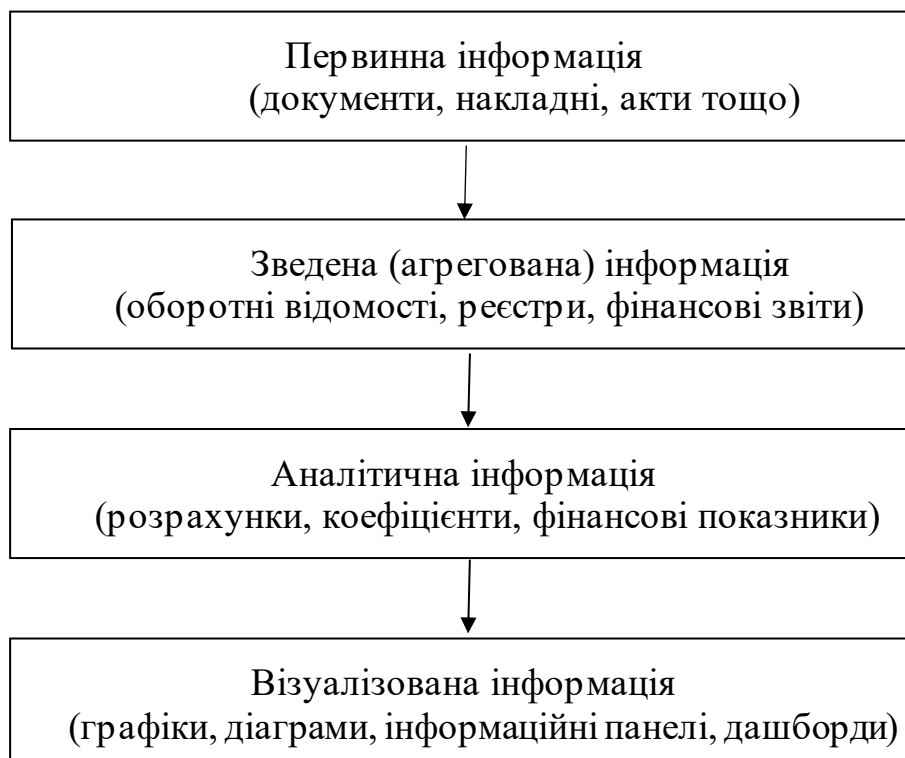

Рис. 1.4. Структура облікової інформації

Первинна інформація є відправною точкою облікового процесу – це первинні документи, які фіксують факт здійснення господарських операцій

(рахунки, накладні, акти виконаних робіт тощо). Вона є основою для формування наступних рівнів інформації.

Зведена (агрегована) інформація створюється на основі групування первинних даних у вигляді оборотних відомостей, журналів-ордерів, реєстрів обліку та фінансових звітів. Вона дозволяє оцінити загальний фінансовий стан підприємства.

Аналітична інформація – це результат спеціалізованих розрахунків, аналізу фінансових коефіцієнтів, трендів, прогнозів, які слугують основою для прийняття обґрунтованих рішень на середньо- та довгострокову перспективу.

Візуалізована інформація є найбільш зручною для сприйняття користувачами. Вона представлена у вигляді графіків, діаграм, інфографіки або аналітичних панелей (дашбордів), які дозволяють швидко зрозуміти ключові тенденції та аномалії.

Отже, структура облікової інформації – це логічно побудований ланцюг, що починається з фіксації факту господарської операції і завершується формуванням даних, придатних для аналізу та прийняття управлінських рішень. Такий підхід забезпечує надійність і достовірність інформації на кожному етапі обробки.

На практиці, прикладом повного проходження інформації всіма етапами може слугувати облік реалізації товарів:

- первинна інформація – товарна накладна;
- зведена – оборотна відомість по рахунку 701;
- аналітична – розрахунок рентабельності продажу;
- візуалізована – графік динаміки обсягів реалізації за місяцями.

Отже, чітке розуміння структури облікової інформації дозволяє ефективно організувати роботу облікових підрозділів і підвищити якість управлінських рішень на підприємстві.

Якість облікової інформації визначає її здатність задовольняти потреби різних категорій користувачів у процесі прийняття обґрунтованих управлінських

рішень. Вітчизняні теоретики та практики виділяють такі ключові характеристики облікової інформації:

- актуальність – інформація має бути сучасною та відповідати часовому контексту прийняття рішення, не бути застарілою [59];
- достовірність (надійність) – дані мають точно відображати факти без систематичних помилок або викривлення [58, с. 41];
- повнота – інформація містить всі необхідні дані для прийняття рішення, без суттєвих прогалин;
- своєчасність – інформація повинна бути доступною в потрібний момент для дій керівника чи інших користувачів;
- релевантність (доречність) – здатність інформації впливати на рішення шляхом підтвердження або прогнозування, відповідність цілям і контексту.

Зарубіжні стандарти також виділяють фундаментальні і допоміжні характеристики якості:

- фундаментальні – relevance (релевантність) та faithful representation (достовірне представлення);
- покращувальні – верифікованість, порівнянність, зрозумілість, оперативність.

Якісна облікова інформація безпосередньо впливає на результативність управління:

- актуальна і своєчасна інформація дозволяє менеджерам ухвалювати рішення без простоїв чи втрати можливостей;
- достовірна та повна інформація знижує ризики помилкових дій, підвищує довіру з боку інвесторів та контролюючих органів;
- релевантність забезпечує точне орієнтування управлінських рішень на рішення, що мають наслідки – як свідчить концепція FASB/IASB, лише релевантна і достовірна інформація здатна бути корисною.

Наприклад, у турбулентні періоди, актуалізована інформація про витрати може попередити керівника про необхідність оптимізації, уникнути перевитрати

обігових коштів, а своєчасна звітність допоможе коригувати бюджети у реальному часі.

Якісна облікова інформація – основа надійного управління. Актуальність, достовірність, повнота, своєчасність і релевантність сприяють швидкому реагуванню на зміни, мінімізують ризики та підвищують ефективність управлінських рішень. Тому побудова систем бухгалтерського обліку має забезпечувати максимальне дотримання цих критеріїв, що безпосередньо підвищує конкурентоспроможність і стійкість підприємства.

У сучасних компаніях облікова інформація формується, зберігається та обробляється не вручну, а в межах програмних платформ – ERP-систем, що забезпечують інтеграцію облікових, виробничих та управлінських модулів. Такі системи дозволяють органічно структурувати облікову інформацію (первинну, агреговану, аналітичну та візуалізовану), автоматизувати її потоки і забезпечувати доступ до даних у реальному часі.

Як зазначають українські дослідники А.В. Калачик і В.В. Томчук, ERP-системи (SAP R/3, BAS ERP тощо) «об'єднують у собі функції обліку, управління, контролю та аналізу одночасно» і забезпечують автоматизовану агрегацію даних ERP-процесів у єдиній інформаційній базі [16].

Н. Курган підкреслює, що ERP-рішення відповідають інформаційним запитам управління на підприємстві, підвищуючи ефективність обліково-аналітичного забезпечення через впровадження цифрових технологій, що оптимізують структурування й обробку даних [20].

Г. Скиба і М. Пешков у своєму дослідженні зазначають, що ERP системи є інформаційними системами, які стали світовими стандартами для планування ресурсів. Це призвело до трансформації систем інформаційного обліку: з'явилося централізоване об'єднання даних, контроль та аналіз у реальному часі [46].

Прикладами ERP-систем є:

– BAS ERP – українське рішення для великих підприємств, що охоплює модулі бухгалтерського, управлінського, податкового обліку, бюджетування, МСФЗ, казначейства, виробництва, HRM тощо.

– SAP ERP, Microsoft Dynamics, Oracle Business Suite – міжнародні системи, які інтегрують облікові дані з виробничими, продажами, закупівлями, що дає змогу формувати цілісне інформаційне середовище підприємства [15].

Можливості автоматизації структурування облікових даних:

1. Централізоване сховище даних – ERP інтегрує джерела первинної інформації (рахунки, накладні, акти) у єдину базу, що полегшує подальшу агрегацію та аналіз.

2. Автоматичне формування агрегованої інформації – модулі ERP автоматично генерують оборотні відомості, журнали, фінансові звіти, що мінімізує людський фактор та підвищує точність.

3. Аналітичний функціонал – ERP системи забезпечують розрахунок ключових показників, коефіцієнтів, трендів, прогнозів на основі зібраних даних (приклад Samiei & Nabibi: інтеграція AIS у ERP підвищує здатність управління приймати рішення в реальному часі).

4. Візуалізація – система на основі структурованих даних створює дашборди, графіки, діаграми, що підсилює сприйняття і прийняття рішень керівниками.

5. Хмарні технології – як вказують Шеверя та співавтори, впровадження хмарних ERP-систем забезпечує основи мобільності, адаптивності й безпеки даних шляхом централізованого доступу та контролю [55].

Таким чином, облікова інформація виступає ключовим інструментом у системі управління підприємством, забезпечуючи основу для прийняття ефективних рішень на всіх рівнях управління. Її змістовне наповнення, достовірність та своєчасність мають безпосередній вплив на процеси планування, контролю та аналізу діяльності суб'єкта господарювання.

1.3. Сучасні підходи до організації бухгалтерського обліку у науковій літературі

Організація бухгалтерського обліку є фундаментальним аспектом ефективного функціонування будь-якого підприємства. У науковій літературі виділяють два основні підходи до організації обліку – класичний (традиційний) та сучасний, що відображають різні етапи розвитку облікової системи і відрізняються за методологією, цілями і функціональним навантаженням.

Класичні концепції базуються переважно на нормативно-правовій базі та традиційних принципах ведення обліку, орієнтовані на точність фіксації господарських операцій і формування фінансової звітності для зовнішніх користувачів. Згідно з визначенням М. Островської, класичний бухгалтерський облік – це система збору, реєстрації і узагальнення інформації про господарські операції за встановленими стандартами з метою складання звітності і контролю [29, с. 45]. Водночас сучасні концепції організації бухгалтерського обліку акцентують увагу на його ролі як інформаційної системи, орієнтованої на управлінські потреби підприємства. В таблиці 1.4 наведено порівняльний аналіз класичних і сучасних концепцій організації бухгалтерського обліку.

Таблиця 1.4

Порівняння класичних і сучасних концепцій організації бухгалтерського обліку

Параметр	Класичні концепції	Сучасні концепції
Основна мета	Формування достовірної фінансової звітності	Забезпечення управлінської інформації для прийняття рішень
Орієнтація	Зовнішні користувачі (інвестори, податкові органи)	Внутрішні користувачі (керівники, менеджери)
Пріоритетні процеси	Облік, реєстрація, контроль	Інтеграція з управлінськими системами, аналітика
Інструменти	Традиційні бухгалтерські реєстри, журнали	ERP-системи, цифрові платформи
Роль у підприємстві	Підтримка звітності та податкового обліку	Підтримка стратегічного і оперативного управління
Гнучкість та адаптивність	Обмежена	Висока, можливість адаптації під специфічні потреби

Отже, класичні концепції організації бухгалтерського обліку зосереджені на суворому дотриманні законодавчих норм та формуванні фінансової звітності для зовнішніх користувачів, що забезпечує стабільність і достовірність інформації [29, с. 45]. Проте така модель є менш гнучкою і не завжди здатна швидко реагувати на динамічні зміни в управлінні.

Сучасні підходи підкреслюють важливість бухгалтерського обліку як інтегрованої інформаційної системи, що активно підтримує управлінські процеси, забезпечує аналітичні дані та сприяє прийняттю стратегічних рішень. Такий підхід відповідає вимогам часу та розвитку цифрових технологій [23, с. 78; 74, с. 102]. Сучасна організація бухгалтерського обліку поєднує у собі кращі традиції класичного підходу та інноваційні інформаційні рішення, спрямовані на підвищення ефективності управління підприємством.

Безсумнівно, що у сучасних умовах розвитку інформаційних технологій та посилення конкуренції на ринку ефективність управління підприємством значною мірою залежить від інтеграції різних видів обліку та інформаційних систем. Актуальність цієї інтеграції полягає у необхідності формування єдиної інформаційної платформи, що забезпечує комплексний аналіз фінансово-господарської діяльності та підтримку прийняття управлінських рішень на всіх рівнях [15, с. 120].

Відомий український науковець О. М. Поддєрьогін наголошує, що інтеграція бухгалтерського, управлінського та фінансового обліку дає змогу досягти більшої узгодженості даних, зменшити дублювання інформації і підвищити оперативність звітності [34, с. 85]. Зарубіжні дослідники, зокрема Х. Сміт, вважають, що сучасні ERP-системи та цифрові платформи виступають як ключові інструменти інтеграції, що забезпечують автоматизацію облікових процесів, підвищення точності даних і гнучкість управління [72, с. 134].

В таблиці 1.5 наведено порівняння традиційного підходу до ведення бухгалтерського обліку і сучасної інтегрованої системи.

Таблиця 1.5

Порівняння традиційного бухгалтерського обліку та інтегрованих інформаційних систем

Параметр	Традиційний бухгалтерський облік	Інтегрована інформаційна система (ERP)
Орієнтація	Локальний облік, окремі системи	Єдина платформа, інтеграція бухгалтерського, управлінського, фінансового обліку
Автоматизація	Часткова, часто ручна обробка даних	Високий рівень автоматизації, мінімізація людського фактора
Оперативність	Обмежена, звіти часто формуються із затримкою	Оперативний доступ до даних у режимі реального часу
Звітність	Зосереджена на зовнішній звітності	Підтримка внутрішньої та зовнішньої звітності, аналітики
Гнучкість і масштабованість	Низька, складність адаптації	Висока, можливість налаштувань під різні бізнес-процеси
Вартість впровадження	Низька до середньої	Висока, але з потенціалом для значної економії в довгостроковій перспективі

Інтеграція бухгалтерського обліку з управлінськими системами забезпечує не лише централізований збір і обробку даних, але й їх комплексний аналіз, що є фундаментом для ефективного стратегічного та оперативного управління підприємством [15, с. 122]. Це дозволяє уникати інформаційних розривів між різними підрозділами та підвищує якість прийняття управлінських рішень.

Отже, перехід від ізольованих бухгалтерських систем до інтегрованих ERP-рішень відповідає вимогам сучасного бізнесу, де швидкість, точність та аналітична глибина облікової інформації визначають конкурентні переваги підприємства [34, с. 89; 72, с. 138].

Інтеграція бухгалтерського обліку з управлінськими та інформаційними системами – це сучасний підхід, що забезпечує ефективність, оперативність і комплексність управлінської інформації. Впровадження ERP-систем та цифрових технологій дозволяє підприємствам підвищити якість облікових процесів, оптимізувати ресурси і створити єдине інформаційне середовище, необхідне для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Сучасні підходи до організації бухгалтерського обліку неможливо розглядати без автоматизації та цифровізації облікових процесів. У сучасних умовах розвитку інформаційних технологій автоматизація бухгалтерського обліку стала не лише тенденцією, а й необхідністю для забезпечення оперативності, точності та комплексності обробки облікових даних. За словами українського вченого В. Романенка, автоматизація облікових процесів дозволяє значно підвищити ефективність збору, обробки і зберігання інформації, знизити вплив людського фактору та прискорити формування звітності [44, с. 98].

Одним із ключових аспектів сучасної цифровізації є впровадження спеціалізованих програмних продуктів, таких як BAS ERP, 1С:Підприємство, SAP Business One, Microsoft Dynamics. Ці системи автоматизують ведення бухгалтерського, управлінського та податкового обліку, забезпечуючи інтеграцію даних, їх централізоване зберігання та швидкий доступ [15, с. 115].

Особливу роль у трансформації обліку відіграють хмарні технології, які дозволяють зберігати і обробляти облікову інформацію у віддалених дата-центрах, забезпечуючи мобільність, безпеку та гнучкість доступу. Як зазначає Я. Шеверя, хмарні ERP-системи створюють передумови для адаптивності підприємств до змін бізнес-середовища і водночас підвищують рівень захисту даних [54, с. 62].

Крім того, у сучасних бухгалтерських системах дедалі активніше застосовуються роботизація процесів (RPA) та штучний інтелект (AI). Вони дозволяють автоматизувати рутинні операції, наприклад, обробку первинних документів, звірку рахунків і навіть здійснення аналітики. Зарубіжний дослідник Дж. Томпсон наголошує, що впровадження AI у бухгалтерському обліку сприяє підвищенню точності прогнозів, виявленню аномалій та підтримці прийняття стратегічних рішень.

Отже, цифровізація та автоматизація не лише оптимізують щоденну роботу бухгалтерії, але й створюють нові можливості для аналітичної діяльності та управлінського контролю.

Одним із ключових напрямів сучасної організації бухгалтерського обліку є забезпечення високої якості та достовірності облікової інформації, що є основою для прийняття ефективних управлінських рішень. Якість облікової інформації напряму впливає на довіру користувачів та ефективність контролю за господарською діяльністю підприємства.

Український науковець І. Баришевська підкреслює, що достовірність інформації досягається завдяки чіткому дотриманню стандартів бухгалтерського обліку, системі внутрішніх контрольних процедур та регулярному аудиту [2, с. 78]. Вона наголошує, що лише узгодженість і системність цих заходів забезпечують своєчасне виявлення помилок та порушень у обліку, а також попередження ризиків фальсифікації.

Зарубіжні дослідники, зокрема К. Вільямс, вважають, що аудит виступає як незалежний механізм перевірки якості даних і суттєво підвищує рівень довіри до облікової інформації з боку зовнішніх і внутрішніх користувачів [74, с. 102]. Крім того, застосування міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) та впровадження внутрішніх політик контролю дозволяють стандартизувати облікові процеси і мінімізувати суб'єктивність у їх виконанні.

Методи контролю включають використання електронних засобів, автоматизованих процедур перевірки і верифікації даних, що суттєво підвищує ефективність процесів забезпечення достовірності [44, с. 124]. Важливою складовою є також постійне навчання і підвищення кваліфікації облікових працівників, що дозволяє підтримувати високий рівень професійної відповідальності.

Таким чином, інтеграція аудиту, стандартів і внутрішніх процедур контролю є основою формування надійної облікової інформації, здатної задовольнити інформаційні потреби як керівництва підприємства, так і зовнішніх стейкхолдерів.

В умовах динамічного розвитку ринкового середовища сучасні підприємства потребують гнучких облікових систем, які здатні не лише фіксувати факти господарської діяльності, а й забезпечувати якісну аналітичну

та прогностичну інформацію для прийняття стратегічних управлінських рішень. Така адаптація облікових систем передбачає формування спеціалізованих звітів, що охоплюють різні рівні управління – оперативний, тактичний і стратегічний.

Український науковець А. М. Поддєрьогін підкреслює, що інтеграція аналітичної та прогностичної інформації у бухгалтерські системи сприяє формуванню цілісної картини діяльності підприємства і створює підґрунтя для довгострокового планування та прийняття обґрунтованих управлінських рішень [35, с. 132]. Подібної думки дотримується і зарубіжний дослідник М. Гаррісон, який акцентує увагу на тому, що системи обліку мають надавати не тільки історичні дані, а й інструменти для прогнозування тенденцій розвитку бізнесу, аналізу ризиків і можливостей. Для наочного розуміння структури звітності, адаптованої під стратегічні потреби, пропонуємо розглянути рис. 1.5.

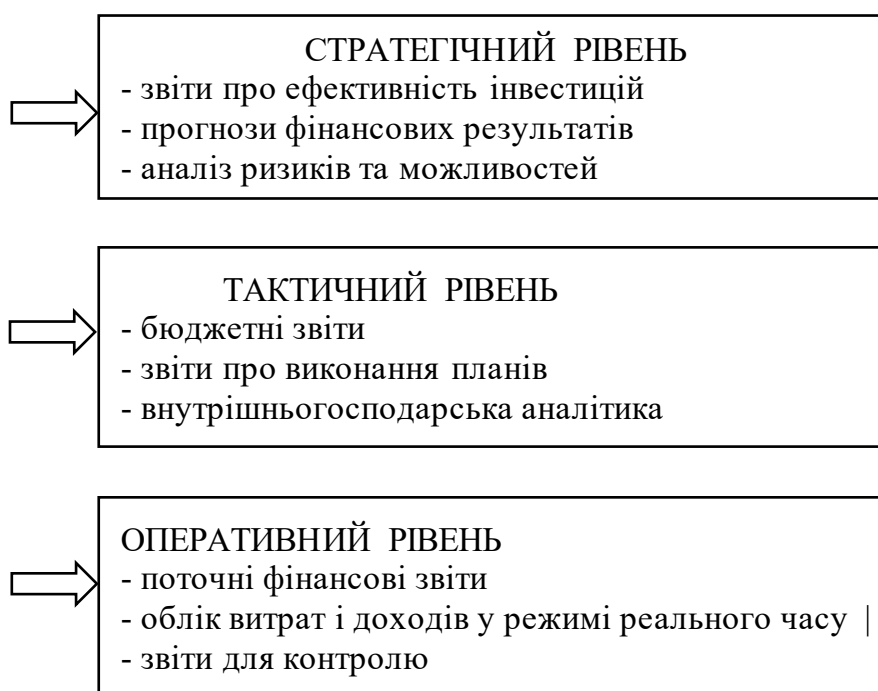

Рис. 1.5. Структура звітності в адаптованих облікових системах для управління

У практичному плані такі адаптації реалізуються через впровадження систем аналітичної звітності, що дозволяють керівникам підприємств отримувати оперативні дані для прийняття рішень різної складності. Наприклад,

звіти про рентабельність окремих підрозділів або продуктів дають змогу визначити пріоритети в розподілі ресурсів, а прогнози грошових потоків – планувати фінансування проектів і забезпечувати платоспроможність.

Застосування сучасних ERP-систем (BAS ERP, SAP, Microsoft Dynamics) дозволяє інтегрувати всі рівні управлінської звітності, автоматизувати формування аналітичних звітів і прогнозів, що підвищує якість і швидкість прийняття стратегічних рішень [15, с. 130].

Адаптація бухгалтерських систем до потреб стратегічного управління є одним із визначальних чинників підвищення ефективності підприємств. Вона забезпечує формування аналітичної та прогностичної інформації, що є ключовою для стратегічного планування, контролю і прийняття управлінських рішень на різних рівнях. Інтеграція сучасних програмних продуктів і цифрових технологій сприяє створенню гнучких і ефективних систем обліку, здатних відповідати вимогам сьогодення.

Актуальними залишаються дослідження щодо аналітичного та прогностичного потенціалу бухгалтерської інформації, що дозволяє використовувати її не лише для обґрунтування поточних рішень, а й для розробки довгострокових стратегій. Також важливо, що сучасні облікові системи дедалі частіше орієнтуються на потреби внутрішніх користувачів, зокрема керівників підрозділів та топ менеджменту, які потребують гнучкої, достовірної та оперативної звітності.

Отже, сучасні концепції організації бухгалтерського обліку мають комплексний характер, об'єднуючи інструменти контролю, цифрові технології, стандартизацію процедур і управлінське мислення, що відповідає вимогам глобалізованої економіки.

Висновки до розділу 1

Бухгалтерський облік відіграє провідну роль у системі управління підприємством, забезпечуючи об'єктивну, повну та своєчасну інформацію для прийняття рішень. Його організація залежить від багатьох факторів, зокрема правового поля, форми власності, галузевих особливостей, рівня автоматизації, масштабів діяльності, управлінської структури.

Проаналізовано основні принципи організації облікового процесу, серед яких важливе місце займають системність, обґрунтованість, єдність методів, раціональність ведення обліку, забезпечення контролю та збереження даних. Підкреслено, що ефективна організація бухгалтерського обліку можлива лише за умови належного кадрового забезпечення, застосування сучасних ІТ-рішень та внутрішнього контролю.

Особливу увагу приділено сучасним підходам до організації бухгалтерського обліку, зокрема таким як: автоматизація та цифровізація облікових процесів, використання міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), забезпечення достовірності та своєчасності облікових даних, а також адаптація облікових систем до потреб стратегічного управління підприємством. Встановлено, що сучасні облікові системи повинні не лише фіксувати господарські операції, а й формувати прогностичну, аналітичну інформацію, яка є базою для прийняття управлінських рішень.

Таким чином, організація бухгалтерського обліку в умовах трансформаційної економіки повинна бути гнучкою, технологічно забезпеченою, стратегічно орієнтованою та відповідати вимогам прозорості й надійності фінансової інформації. Це є передумовою підвищення конкурентоспроможності підприємства та ефективного управління ресурсами.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ФГ «ГОЛДЕН ХАРВЕСТ» У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

2.1. Організація обліку витрат і доходів для прийняття управлінських рішень

Ефективне управління підприємством аграрної сфери значною мірою залежить від правильності організації обліку витрат і доходів, оскільки саме ця інформація формує основу для планування, контролю та оцінки фінансових результатів. У фермерському господарстві «Голден Харвест» витрати та доходи мають специфічний характер, пов'язаний із сезонністю виробництва, залежністю від природно-кліматичних умов, коливанням ринкових цін на сільськогосподарську продукцію. Тому раціональне структурування даних про витрати та доходи є необхідною умовою прийняття обґрунтованих управлінських рішень як у короткостроковій, так і у довгостроковій перспективі.

Фермерське господарство «Голден Харвест» є досліджуваним об'єктом у межах даної роботи. Основним видом діяльності ФГ «Голден Харвест» є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (КВЕД 01.11). Разом з тим, господарство здійснює й інші напрями роботи, зокрема:

- вирощування зерняткових і кісточкових фруктів;
- розведення свиней, овець і кіз;
- допоміжну діяльність у рослинництві;
- виробництво м'яса, дублення шкір і обробку хутра;
- оптову торгівлю зерном, насінням і кормами для тварин;
- вантажні автомобільні перевезення;
- складське господарство;
- оренду та експлуатацію нерухомого майна;

- посередницьку діяльність у торгівлі сільськогосподарською сировиною.

Упродовж останніх років підприємство демонструє стабільні фінансові результати (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Фінансові показники діяльності ФГ «Голден Харвест» у 2021–2024 рр.

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Дохід, тис. грн	7 708,9	3 866,0	14 629,6	12 645,2
Чистий прибуток, тис. грн	711,7	646,3	1 554,7	1 605,4
Активи, тис. грн	18 359,7	23 326,8	23 748,5	22 820,3
Зобов'язання, тис. грн	8 024,9	11 006,3	10 201,3	6 253,3
Кількість працівників	7	10	7	7

Як видно з наведених даних, підприємство характеризується зростанням фінансових результатів у 2022–2024 рр. порівняно з 2021 роком, зокрема чистий прибуток у 2024 р. становив 1,6 млн грн, що перевищує показники 2021–2022 рр. більш ніж удвічі. Також простежується тенденція до зниження зобов'язань, що свідчить про посилення фінансової стійкості господарства.

З метою системного підходу до дослідження організації обліку витрат і доходів на ФГ «Голден Харвест» доцільно розглядати насамперед нормативно-правові засади, що визначають порядок їх формування. Нормативно-правова база у сфері бухгалтерського обліку в Україні ґрунтується на положеннях Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV, який закріплює принципи ведення обліку та складання фінансової звітності [41, с. 14].

Витрати та доходи підприємства відображаються відповідно до національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО). Ключовими для обліку доходів є П(С)БО 15 «Дохід», яке визначає критерії визнання та порядок відображення доходів у бухгалтерському обліку [37, с. 8], а також П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», що встановлює принципи формування фінансового результату [36]. Для витрат базовим є П(С)БО 16 «Витрати», що регламентує склад витрат операційної діяльності та правила їх групування за економічними елементами і статтями калькуляції [38].

Особливості діяльності сільськогосподарських підприємств, зокрема ФГ «Голден Харвест», додатково враховуються через застосування П(С)БО 30 «Біологічні активи» та П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість», які визначають порядок оцінки й відображення у звітності біологічних активів та сільськогосподарської продукції. Це має принципове значення, оскільки облік витрат і доходів у фермерському господарстві пов'язаний із виробничим циклом, що охоплює процеси вирощування культур, утримання худоби та отримання готової продукції.

Крім бухгалтерських стандартів, вагоме місце займають норми податкового законодавства, зокрема Податкового кодексу України, що регулює порядок визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств, податком на додану вартість та єдиним податком (у разі застосування спрощеної системи оподаткування) [33, с. 49]. Для ФГ «Голден Харвест», яке здійснює діяльність у сфері рослинництва, важливим є правильне формування доходів від реалізації сільськогосподарської продукції та витрат, пов'язаних із виробничим процесом, з урахуванням специфіки аграрного виробництва.

Таким чином, нормативно-правові засади організації обліку витрат і доходів на ФГ «Голден Харвест» передбачають комплексне використання положень бухгалтерського та податкового законодавства, а також спеціальних стандартів, адаптованих до потреб аграрної сфери. Це створює умови для забезпечення достовірності інформації та формування якісної бази для прийняття управлінських рішень.

Уважного ставлення дослідників останнім часом вимагає питання класифікації витрат і доходів у фермерських господарствах, адже саме правильний їх розподіл є основою для формування достовірної інформації про фінансові результати та прийняття ефективних управлінських рішень. Як зазначає Ф.Ф. Бутинець, класифікація витрат у системі обліку є важливим інструментом контролю за використанням ресурсів та оптимізації виробничих процесів [7, с. 97].

Традиційно витрати підприємства поділяються за економічними елементами (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати) та за статтями калькуляції, що дозволяє визначати собівартість окремих видів продукції чи робіт. Для ФГ «Голден Харвест» особливого значення набуває виокремлення витрат на насіння, добрива, паливно-мастильні матеріали та оплату праці сезонних працівників, адже ці статті є визначальними у структурі собівартості зернових культур.

Питання класифікації доходів також є предметом наукових дискусій. За визначенням О.В. Кузьмінського, доходи господарюючого суб'єкта – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів чи зменшення зобов'язань, що призводить до зростання власного капіталу [19, с. 143]. У бухгалтерському обліку їх групують за видами діяльності:

- дохід від основної діяльності (виручка від реалізації зернових, бобових культур, олійних культур);
- інші операційні доходи (орендна плата, послуги із зберігання та перевезення продукції, реалізація вторинної сировини);
- фінансові доходи (відсотки за депозитами, інші фінансові інвестиції);
- інші доходи (від реалізації необоротних активів, списання кредиторської заборгованості тощо).

У діяльності ФГ «Голден Харвест» ключовим є дохід від реалізації продукції рослинництва, однак поряд із цим підприємство також отримує доходи від допоміжних видів діяльності, таких як тваринництво та надання складських послуг. Це свідчить про диверсифікацію доходів, що сприяє підвищенню фінансової стійкості господарства.

Отже, системна класифікація витрат і доходів у фермерському господарстві дозволяє не лише відобразити фінансові результати, але й визначити ефективність використання ресурсів у розрізі видів діяльності, що є необхідною умовою для стратегічного управління підприємством.

Однією з найважливіших особливостей досліджуваного об'єкта є побудова ефективної системи первинного обліку витрат і доходів. Саме на цьому етапі формується інформаційна база, яка згодом узагальнюється у бухгалтерському обліку та використовується для прийняття управлінських рішень. Як зазначає М.С. Пушкар, первинні документи є основою бухгалтерського процесу, адже вони підтверджують факти господарського життя та забезпечують юридичну достовірність інформації [43, с. 84].

Сучасні аграрні підприємства, як ФГ «Голден Харвест», дедалі активніше користуються перевагами автоматизації бухгалтерії. Зокрема, використання галузевих програмних продуктів (наприклад, BAS АГРО. Бухгалтерія) значно підвищує точність і оперативність обробки облікових даних, усуваючи ручний дублюючий облік та мінімізуючи ризик помилок [63].

Коваль С. В. у дослідженні показує, що автоматизація бухгалтерського обліку на основі інноваційних програмних рішень значно прискорює обробку рутинних операцій, забезпечуючи ефективніше управління, зростання фінансової стійкості та конкурентоспроможності аграрних підприємств [17]. Такі системи інтегрують реєстрацію даних у єдиному середовищі, дозволяючи структурувати бізнес-процеси для подальшої технічної обробки.

ERP-рішення, впроваджені у сфері аграрного бізнесу, сприяють підвищенню ефективності управління, прозорості процесів і прийняття обґрунтованих управлінських рішень у реальному часі [30].

Для ФГ «Голден Харвест» це означає автоматичне формування собівартості, контроль залишків і витрат, готовність аналітичних звітів відразу після закриття періоду – без ручного перенесення даних або витрат часу.

У ФГ «Голден Харвест» облік витрат і доходів автоматизовано через систему BAS АГРО. Бухгалтерія, що відповідає плану рахунків та нормативам України. При зведенні інформації витрати на виробництво рухаються з рахунків типу 20, 66, 203 на рахунок 23; доходи – від 361 до 701; фінансові результати закриваються на 791, згідно з відображеною раніше табличною кореспонденцією.

Програмні рішення автоматизують ці проводки – після введення первинних документів система сама узагальнює дані на відповідних рахунках, знижуючи ризик помилок і економлячи час.

Автоматизовані системи безперечно спрощують підготовку внутрішніх звітів і включають:

- звіти про собівартість продукції за видами культур або підрозділами (звіт 23);
- доходність окремих груп продукції (звіт 701);
- порівняльний аналіз план-факт (автоматично формований після закриття періоду);
- відображення ключових показників у формі аналітичних панелей або дашбордів (реалізується в BAS або ERP).

Це дає змогу керівництву ФГ «Голден Харвест» оперативно реагувати на тенденції, коригувати стратегію, вести аналітику у розрізі продукції, часу та витрат.

Автоматизація обліку витрат і доходів – це не просто модернізація бухгалтерії, а перетворення обліку на інтегровану систему управління. Для ФГ «Голден Харвест» це означає:

- перехід від численних ручних операцій до швидких автоматичних обробок;
- формування деталізованої аналітики в реальному часі;
- підвищення достовірності даних, скорочення ризиків помилок.

Отож, впроваджені цифрові інструменти створили основу для ефективного управління витратами, доходами та фінансовими результатами господарства.

Матеріали здійсненого обстеження дозволяють згрупувати та узагальнити практичні підходи до використання облікової інформації у ФГ «Голден Харвест», уточнити її роль і значення в управлінських процесах, а також провести класифікацію форм її застосування.

1. Аналіз співвідношення витрат і доходів.

Аналіз співвідношення витрат і доходів є базовим завданням управління. Він дозволяє визначити рівень рентабельності окремих видів продукції, встановити резерви для зниження витрат і збільшення доходів. Наприклад, у ФГ «Голден Харвест» за 2024 рік було отримано дохід 13,66 млн грн при витратах близько 12,05 млн грн, що забезпечило прибутковість господарства на рівні понад 1,6 млн грн. Облікова інформація у цьому випадку виступає джерелом для розрахунку коефіцієнтів рентабельності та виявлення неефективних статей витрат. Як підкреслює Ф.Ф. Бутинець, лише системне співставлення витрат і доходів дозволяє сформувати об'єктивну картину фінансової стійкості підприємства [7, с. 245].

2. Оцінка фінансових результатів.

Фінансовий результат є кінцевим показником ефективності господарської діяльності, що формується на основі бухгалтерських даних про доходи та витрати. В обліковій системі ФГ «Голден Харвест» це досягається шляхом закриття рахунків доходів і витрат на рахунок 791 «Результат операційної діяльності». Поддєрьогін А.М. наголошує, що аналіз фінансових результатів необхідний не лише для оцінки минулої діяльності, а й для прогнозування можливостей подальшого розвитку [35, с. 128]. У практиці господарства це виражається у визначенні прибутковості за культурами (зернові, олійні), що дозволяє керівництву вирішувати питання диверсифікації виробництва.

3. Прийняття управлінських рішень на основі облікових даних.

Облікова інформація є основою для бюджетування, прогнозування і контролю ефективності. Так, внутрішні управлінські звіти ФГ «Голден Харвест» містять дані про витрати на гектар посівних площ, продуктивність праці, витрати на одиницю виробленої продукції. Це дозволяє не лише оцінити ефективність, а й коригувати виробничу політику. За словами Єфіменко Т.І., облікова інформація стає ефективним інструментом тоді, коли вона інтегрована у систему планування та контролю, тобто працює на потреби менеджменту [12, с. 79].

Рис. 2.1. Використання облікової інформації у процесі прийняття управлінських рішень у ФГ «Голден Харвест»

Рис.2.2 показує, що витрати – базовий етап формування інформації. Сюди відносяться матеріальні витрати (насіння, добрива, ПММ), витрати на оплату праці та амортизація. Вони фіксуються у первинних документах і систематизуються в обліку. Доходи – відображаються після реалізації продукції, а також від інших операцій (надання послуг, оренда, допоміжні види діяльності). Фінансові результати – співставлення витрат і доходів дає змогу визначити прибуток, рентабельність і фінансову стійкість господарства. Для ФГ «Голден Харвест» у 2024 році це понад 1,6 млн грн чистого прибутку (Додаток Д). Управлінські рішення – на основі узагальненої облікової інформації керівництво формує бюджет витрат, прогнозує доходи та контролює ефективність діяльності. Це допомагає коригувати виробничу політику й оптимізувати розподіл ресурсів.

Наприклад, при бюджетуванні витрат на весняно-польові роботи використовуються дані про фактичні витрати минулих періодів; при прогнозуванні врожайності – інформація про витрати на гектар та історичні показники урожайності; при контролі ефективності – співставлення запланованих та фактичних показників собівартості.

Таким чином, використання облікової інформації у процесі управління на ФГ «Голден Харвест» виконує три ключові функції:

1. Забезпечення оперативного аналізу співвідношення витрат і доходів.

2. Системна оцінка фінансових результатів діяльності господарства.
3. Інформаційна підтримка управлінських рішень у сферах бюджетування, прогнозування та контролю ефективності.

Це дозволяє перетворювати бухгалтерський облік із суто реєстраційної системи у дієвий інструмент управління підприємством.

2.2. Організація обліку виробничих витрат у фермерських господарствах

Організація обліку виробничих витрат у сільському господарстві має свої специфічні риси, обумовлені особливостями галузі: сезонністю виробництва, залежністю від природно-кліматичних умов, тривалістю виробничого циклу, поєднанням рослинництва і тваринництва, значною часткою біологічних активів у структурі витрат. Саме тому в аграрних підприємствах, таких як ФГ «Голден Харвест», важливо правильно структурувати витрати, аби забезпечити їх достовірне відображення, контроль за ефективністю використання ресурсів та формування реальної собівартості продукції.

Як підкреслюють науковці, у системі бухгалтерського обліку аграрного сектору виробничі витрати є ключовим елементом управлінського аналізу, оскільки саме вони визначають рентабельність виробництва та конкурентоспроможність підприємства на ринку. З іншого боку, правильна організація їх обліку дозволяє не лише уникнути перекручень у фінансовій звітності, а й створити основу для стратегічних управлінських рішень (інвестування, оптимізація виробничої структури, вибір напрямів діяльності).

Важливою передумовою належної організації обліку виробничих витрат у фермерському господарстві є своєчасне й точне застосування нормативно-правових документів, які регламентують порядок формування, обліку та відображення даних про витрати. У системі українського бухгалтерського обліку перш за все використовуються Положення (стандарты) бухгалтерського обліку

(П(С)БО), які встановлюють загальні принципи та детальні правила обліку витрат.

Серед них особливо важливими є:

- П(С)БО 16 «Витрати», що регламентує класифікацію витрат за економічними елементами та визначає порядок їх відображення у звітності. Цей стандарт є ключовим при формуванні виробничої собівартості продукції аграрного господарства [38, с. 11].

- П(С)БО 9 «Запаси», який визначає порядок обліку сільськогосподарської продукції, придбаних засобів, незавершеного виробництва і запасів, що надходять у виробництво, із застосуванням оцінки за первісною вартістю або за чистою вартістю реалізації – залежно від умов [40, с. 7].

- П(С)БО 30 «Біологічні активи», що встановлює порядок оцінки і відображення у фінансовій звітності біологічних активів та сільськогосподарської продукції. Він визначає оцінку за справедливою вартістю за вирахуванням витрат на продаж, або, якщо її неможливо достовірно визначити, за первісною вартістю [3, с. 4].

Особливість П(С)БО 30 полягає у врахуванні специфіки сільськогосподарської діяльності, де витрати пов'язані з довготривалими біологічними циклами, а результат отримується лише після їх завершення. Це має ключове значення для правильного формування фактичної собівартості продукції [30].

Додатково застосовуються Методичні рекомендації з ведення спрощеного обліку в сільськогосподарських підприємствах № 189 від 2001 р., які пропонують форми обліку витрат і доходів для малих та середніх господарств. Хоча вони мають рекомендаційний характер і не є обов'язковими, їх використання дозволяє оптимізувати процеси документування витрат і формування звітності [25, с. 5].

Отже, нормативно-правові засади обліку виробничих витрат у фермерських господарствах ґрунтуються на комбінованому застосуванні

загальних стандартів бухгалтерського обліку (П(С)БО 16 та П(С)БО 9), а також спеціальних положень для аграрного сектору (П(С)БО 30). Ці стандарти створюють основу для формування достовірної інформації про витрати, у тому числі тих, що пов'язані з біологічними активами. Методичні рекомендації, хоч і мають практичну цінність, залишаються опціональними та часто поступаються сучасним ІТ-рішенням у сфері автоматизації обліку.

Організація обліку витрат у сільському господарстві неможлива без чіткої їх класифікації, оскільки саме вона забезпечує можливість системного контролю, аналізу та управління ресурсами. За словами Ф.Ф. Бутинця, класифікація витрат у бухгалтерському обліку є важливим інструментом управління виробництвом, адже дозволяє формувати собівартість продукції та здійснювати внутрішній контроль за ефективністю використання ресурсів [7, с. 64].

У фермерських господарствах, зокрема у ФГ «Голден Харвест», витрати класифікують за кількома ознаками:

- за економічними елементами (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші витрати);
- за статтями калькуляції (насіння та посадковий матеріал, добрива, паливо, зарплата, орендна плата, утримання основних засобів тощо);
- за способом віднесення на об'єкти обліку (прямі та непрямі);
- за роллю у виробничому процесі (основні й накладні).

Таблиця 2.2

Класифікація виробничих витрат у ФГ «Голден Харвест»

Ознака класифікації	Групи витрат	Приклади у ФГ «Голден Харвест»
За економічними елементами	Матеріальні; оплата праці; відрахування на соціальні заходи; амортизація; інші витрати	Насіння, добрива, ПММ; зарплата механізаторів; ЄСВ; амортизація с/г техніки; витрати на послуги підрядників
За статтями калькуляції	Прямі витрати; накладні витрати	Насіння, добрива, зарплата (прямі); витрати на утримання управлінського персоналу, амортизація офісного обладнання (накладні)

За способом віднесення	Прямі; непрямі	Витрати на обробіток землі (прямі); електроенергія на освітлення складів (непрямі)
За роллю у виробництві	Основні; накладні	Обробіток ґрунту, сівба (основні); витрати на управління фермою (накладні)

У структурі витрат підприємства у 2024 році найбільшу частку становили матеріальні витрати (насіння, добрива, паливо) – близько 38 % загальних витрат. На другому місці – оплата праці з нарахуваннями (26 %), далі – амортизаційні відрахування (18 %) та інші операційні витрати (18 %). Така структура є типовою для аграрних господарств, орієнтованих на вирощування зернових культур.

Отож, класифікація витрат у фермерському господарстві виконує дві ключові функції:

- забезпечує формування достовірної собівартості продукції;
- стає основою для аналізу ефективності виробничих процесів та прийняття управлінських рішень.

Для ФГ «Голден Харвест» найбільш важливою є класифікація витрат за економічними елементами та статтями калькуляції, оскільки вона дозволяє чітко відслідковувати прямі витрати на вирощування культур і розподіляти непрямі витрати, що забезпечує прозорість у плануванні та контролі.

Зібраний і проаналізований фактичний матеріал дозволяє проілюструвати певні спостереження щодо практики ФГ «Голден Харвест». Підприємство застосовує стандартні форми первинних документів, передбачених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Основними джерелами формування даних про витрати є:

- накладні та акти списання матеріалів (насіння, добрива, паливо);
- таблиці обліку робочого часу та розрахунково-платіжні відомості (оплата праці);
- акти виконаних робіт (оренда техніки, послуги підрядників);

– інвентаризаційні відомості (результати перевірки фактичної наявності запасів).

Щодо доходів, їх документальне підтвердження здійснюється на підставі:

- накладних на відвантаження продукції;
- товарно-транспортних накладних;
- банківських виписок про надходження коштів від покупців;
- договорів купівлі-продажу з контрагентами.

Важливим елементом організації первинного обліку у фермерському господарстві є ведення облікових регістрів – журналів-ордерів, відомостей і машинограм, які узагальнюють дані первинних документів за економічними елементами та статтями витрат. Для ФГ «Голден Харвест» це особливо актуально в умовах сезонності виробництва, коли необхідно систематично відслідковувати витрати у розрізі окремих культур та видів діяльності.

Для забезпечення достовірності та повноти обліку витрат і доходів у ФГ «Голден Харвест» застосовується робочий план рахунків, розроблений на основі Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. У таблиці 2.3 наведено типові господарські операції, що відображаються на підприємстві, з урахуванням специфіки його діяльності.

Таблиця 2.3

Кореспонденція рахунків з обліку витрат і доходів у ФГ «Голден Харвест»

№	Зміст операції	Первинний документ	Дт	Кт
1	Оприбуткування насіння та добрив від постачальника	Товарно-транспортна накладна, рахунок-фактура	201 «Сировина і матеріали»	631 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
2	Видача насіння у виробництво	Лімітно-забірна картка, акт списання	231 «Рослинництво»	201 «Сировина і матеріали»
3	Нарахування заробітної плати	Табель обліку робочого часу,	231 «Рослинництво»	661 «Розрахунки з оплати праці»

	працівникам у рослинництві	розрахунково -платіжна відомість		
4	Нарахування ЄСВ на фонд оплати праці	Розрахунок ЄСВ	231 «Рослинництво»	651 «За соціальним страхуванням»
5	Оприбуткуванн я врожаю зернових на склад	Акт приймання- передачі продукції	271 «Продукція сільськогосподарсько го виробництва»	231 «Рослинництво»
6	Відвантаження зернових покупцеві	Видаткова накладна, ТТН	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»	701 «Дохід від реалізації готової продукції»
7	Списання собівартості реалізованої продукції	Акт реалізації	901 «Собівартість реалізованої продукції»	271 «Продукція сільськогосподарсько го виробництва»
8	Надходження коштів від покупця на поточний рахунок	Банківська виписка	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»

Зазначені бухгалтерські проведення відображають основні процеси діяльності ФГ «Голден Харвест»: формування витрат на рослинництво (облік матеріалів, праці, відрахувань на соціальні заходи); визнання доходів від реалізації сільськогосподарської продукції; відображення собівартості продукції; розрахунки з контрагентами та надходження грошових коштів.

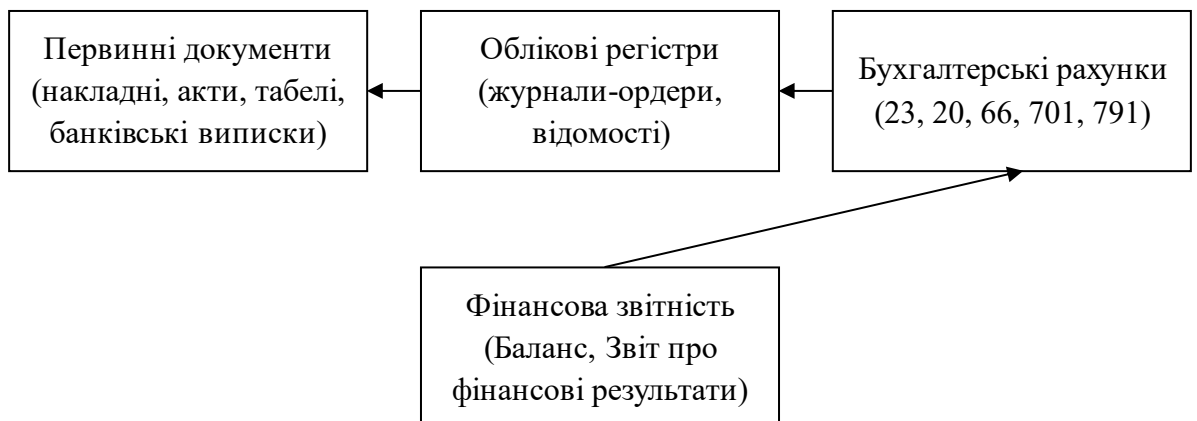

Рис.2.2. Рух інформації від первинних документів до фінансової звітності

Рис.2.2 відображає рух інформації від первинних документів до фінансової звітності, проходячи через проміжні етапи – облікові реєстри та бухгалтерські рахунки.

- первинні документи фіксують факт здійснення операції (наприклад, накладна на списання насіння);
- облікові реєстри дозволяють згрупувати дані за однорідними ознаками (наприклад, усі витрати на рослинництво);
- бухгалтерські рахунки відображають господарські операції у подвійній кореспонденції, що дає можливість визначити собівартість продукції та фінансовий результат;
- фінансова звітність є кінцевим продуктом облікового процесу й основою для аналізу та прийняття управлінських рішень керівництвом ФГ «Голден Харвест».

Отже, організація первинного обліку витрат і доходів у ФГ «Голден Харвест» забезпечує формування достовірної та повної інформаційної бази для подальшого узагальнення в системі бухгалтерського обліку і використання її у процесі управління.

Таблиця 2.4

Документальне підтвердження та кореспонденція рахунків з обліку витрат і доходів у ФГ «Голден Харвест»

№ з/п	Зміст операції	Первинний документ	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Оприбуткування насіння та добрив від постачальника	Товарно-транспортна накладна, рахунок-фактура	201 «Сировина і матеріали»	631 «Розрахунки з постачальниками»	350 000
2	Видача насіння у виробництво	Лімітно-забірна картка, акт списання	231 «Рослинництво»	201 «Сировина і матеріали»	280 000
3	Нарахування заробітної плати працівникам у польових роботах	Табель обліку робочого часу, розрахунково-платіжна відомість	231 «Рослинництво»	661 «Розрахунки з оплати праці»	120 000

4	Нарахування ЄСВ на фонд оплати праці	Розрахунок ЄСВ	231 «Рослинництво»	651 «За соціальним страхуванням»	26 400
5	Списання пального на польові роботи	Подорожній лист, акт списання ПММ	231 «Рослинництво»	203 «ПММ»	90 000
6	Оприбуткування врожаю зернових	Акт приймання-передачі продукції	271 «Продукція с/г виробництва»	231 «Рослинництво»	1 500 000
7	Відвантаження зернових покупцеві	Видаткова накладна, ТТН	361 «Розрахунки з покупцями»	701 «Дохід від реалізації готової продукції»	2 000 000
8	Списання собівартості реалізованої продукції	Акт реалізації, бух. довідка	901 «Собівартість реалізованої продукції»	271 «Продукція с/г виробництва»	1 480 000
9	Надходження коштів від покупця на поточний рахунок	Банківська виписка	311 «Поточні рахунки в нац. валюті»	361 «Розрахунки з покупцями»	2 000 000

У таблиці 2.4, витрати формуються переважно на рахунку 231 «Рослинництво», куди списуються матеріали, заробітна плата, ЄСВ та ПММ. Це дозволяє визначити собівартість продукції у розрізі культур. Доходи обліковуються на рахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції» після відвантаження зернових покупцям. Фінансовий результат формується шляхом списання собівартості (901) та закриття рахунків доходів/витрат на рахунок 791. Усі операції базуються на стандартизованих документах (накладні, акти, табелі, банківські виписки), що забезпечує юридичну достовірність облікових даних.

Важливим етапом організації бухгалтерського обліку у фермерському господарстві є формування достовірної інформаційної бази на основі первинних документів. Саме на цьому рівні здійснюється реєстрація витрат, що виникають у процесі виробництва, і забезпечується їх подальше узагальнення у регістрах та бухгалтерських рахунках. Як зазначає М.С. Пушкар, первинні документи

виступають не лише підтвердженням факту господарської операції, а й початковою ланкою в системі управлінського аналізу [43, с. 84].

У сільському господарстві первинний облік має низку особливостей, зумовлених сезонністю робіт та різноманітням витрат. Для ФГ «Голден Харвест» ключовими напрямками є документування витрат на насіння, добрива, паливно-мастильні матеріали, оплату праці працівників і амортизацію техніки.

Основні джерела формування даних:

1. Насіння, добрива, паливо – підтверджуються товарно-транспортними накладними, актами списання та лімітно-забірними картками.

2. Оплата праці – здійснюється на основі табелів обліку робочого часу та розрахунково-платіжних відомостей.

3. Амортизація техніки – відображається за розрахунковими відомостями бухгалтерії.

4. Послуги підрядників (оренда техніки, перевезення) – оформлюються актами виконаних робіт.

5. Витрати на утримання тваринництва (якщо є відповідний напрям) – підтверджуються накладними на корми, актами зважування, ветеринарними документами.

Таблиця 2.5

Первинні документи та кореспонденція рахунків у ФГ «Голден Харвест»

№ з/п	Зміст операції	Первинний документ	Дт	Кт
1	Оприбуткування насіння від постачальника	ТТН, рахунок-фактура	201 «Сировина і матеріали»	631 «Розрахунки з постачальниками»
2	Видача насіння у виробництво	Лімітно-забірна картка, акт списання	231 «Рослинництво»	201 «Сировина і матеріали»
3	Списання добрив і палива	Акт списання, подорожній лист	231 «Рослинництво»	203 «ПММ»
4	Нарахування заробітної плати працівникам	Табель, розрахунково-платіжна відомість	231 «Рослинництво»	661 «Розрахунки з оплати праці»

5	Нарахування ЄСВ на зарплату	Розрахунок ЄСВ	231 «Рослинництво»	651 «За соцстрахуванням»
6	Амортизація сільськогосподарської техніки	Відомість розрахунку амортизації	231 «Рослинництво»	131 «Знос основних засобів»
7	Отримання п ослуг підрядників (оренда техніки)	Акт виконаних робіт	231 «Рослинництво»	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»

Первинний облік у ФГ «Голден Харвест» зорієнтований на формування достовірної інформації про всі витрати, які прямо чи опосередковано пов'язані з вирощуванням зернових та інших культур. Ця інформація далі узагальнюється у регістрах і на рахунках бухгалтерського обліку, забезпечуючи прозорість витратної частини та можливість контролювати рентабельність виробництва.

Організація бухгалтерського обліку виробничих витрат у сільському господарстві потребує застосування відповідних методів, які дозволяють узагальнювати витрати та визначати фактичну собівартість продукції. Вибір методу залежить від виду діяльності (рослинництво, тваринництво, допоміжні процеси), технологічних особливостей виробництва та організаційної структури підприємства.

Попроцесний метод застосовується тоді, коли витрати накопичуються за окремими виробничими процесами чи переділами. Він характерний для рослинництва, де витрати розподіляються за етапами вирощування культур: підготовка ґрунту, посів, догляд за посівами, збирання врожаю.

У ФГ «Голден Харвест» цей метод використовується для обліку витрат на зернові культури. Наприклад, витрати на паливо і зарплату механізаторів відносяться на етап обробітку ґрунту, витрати на добрива – на етап догляду за посівами, витрати на комбайн і перевезення – на етап збирання врожаю. Це дозволяє визначати собівартість на кожному етапі і загальну собівартість продукції.

Нормативний метод передбачає облік витрат за встановленими нормами та виявлення відхилень від них. Його застосування у фермерських господарствах допомагає контролювати використання матеріальних ресурсів, праці й техніки.

У ФГ «Голден Харвест» нормативний метод дозволяє зіставляти фактичні витрати насіння чи пального з нормативними показниками на гектар посівної площі. Якщо фактичні витрати перевищують нормативи, бухгалтерія фіксує відхилення і керівництво може прийняти управлінське рішення щодо оптимізації використання ресурсів.

На практиці аграрні підприємства найчастіше застосовують комбіновані підходи – попроцесний метод для визначення собівартості та нормативний метод для контролю й управління витратами. Як зазначає Бутинець Ф.Ф., поєднання методів дозволяє досягнути найбільшої точності в калькуляції собівартості та забезпечує контроль за ефективністю використання ресурсів [1, с. 279].

Таким чином, методи обліку витрат у сільському господарстві забезпечують:

- системність у визначенні собівартості продукції;
- можливість контролювати відхилення від нормативів;
- базу для управлінських рішень щодо оптимізації виробництва.

Для ФГ «Голден Харвест» найбільш доцільним є комбінування попроцесного й нормативного методів, що дозволяє не лише точно визначати собівартість продукції, а й виявляти резерви економії.

Формування собівартості продукції є завершальним етапом обліку виробничих витрат. Саме цей процес дозволяє узагальнити всі витрати підприємства, відобразити їх у системі рахунків та визначити кінцеву собівартість продукції, що є основою для оцінки ефективності діяльності.

Для фермерських господарств, зокрема для ФГ «Голден Харвест», це питання має особливе значення, адже виробничий цикл у сільському господарстві є довготривалим, а витрати акумулюються протягом усього періоду вирощування культур.

У таблиці 2.5 показано основні етапи узагальнення витрат і формування собівартості продукції у ФГ «Голден Харвест». Спочатку витрати акумулюються на рахунку 231 «Рослинництво». Після завершення циклу вони списуються на рахунок 271, формуючи фактичну собівартість врожаю. Реалізація продукції

відображається у доходах (701) і собівартості реалізації (901). Завдяки цьому господарство отримує реальний фінансовий результат – у 2024 р. чистий прибуток склав 1,61 млн грн.

Таблиця 2.6

Узагальнення витрат і формування собівартості у ФГ «Голден Харвест» (2024 р.)

№	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Накопичення витрат на виробництво (насіння, добрива, праця, ПММ)	231 «Рослинництво»	20, 66, 65, 203	12 050 000
2	Оприбуткування врожаю зернових	271 «Продукція с/г виробництва»	231 «Рослинництво»	12 050 000
3	Відвантаження продукції покупцю	361 «Розрахунки з покупцями»	701 «Дохід від реалізації»	13 662 000
4	Списання собівартості реалізованої продукції	901 «Собівартість реалізації»	271 «Продукція с/г виробництва»	12 050 000
5	Визначення фінансового результату	701, 901	791 «Результат операційної діяльності»	Прибуток = 1 612 000

Порядок закриття рахунків:

1. Протягом року всі витрати накопичуються на рахунку 23 «Виробництво» (субрахунки «Рослинництво», «Тваринництво» тощо).
2. Після завершення виробничого циклу витрати списуються з рахунку 23 на рахунок 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва».
3. У момент реалізації продукції собівартість відображається на рахунку 901 «Собівартість реалізованої продукції», а дохід – на рахунку 701 «Дохід від реалізації».
4. Наприкінці періоду рахунки доходів і витрат закриваються на рахунок 791 «Результат операційної діяльності», що дає змогу визначити фінансовий результат.

Таким чином, узагальнення витрат і формування собівартості продукції забезпечує прозорість витратної частини, дозволяє визначати прибутковість окремих видів діяльності та створює основу для планування і контролю в аграрних підприємствах. Для ФГ «Голден Харвест» достовірний облік

собівартості зернових є ключовим фактором ефективного управління виробництвом та фінансовими результатами.

На рис.2.3 видно, що формування собівартості є не лише технічним етапом бухгалтерського обліку, а й важливою управлінською процедурою, адже дає змогу правильно оцінити економічну ефективність виробництва та ухвалювати стратегічні рішення.

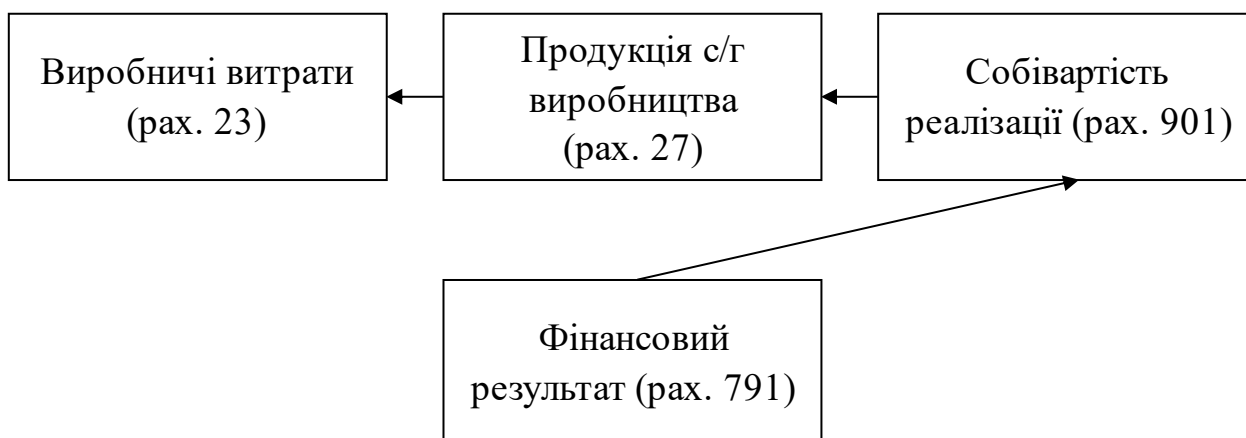

Рис. 2.3. Узагальнення витрат і формування собівартості продукції у ФГ «Голден Харвест»

Рис.2.3 відображає послідовний рух інформації у процесі узагальнення витрат і формування собівартості продукції:

- виробничі витрати (рах. 23) – на цьому рахунку акумулюються всі прямі та непрямі витрати, пов’язані з виробництвом (насіння, добрива, паливо, зарплата, ЄСВ, амортизація);
- продукція с/г виробництва (рах. 27) – після завершення виробничого циклу витрати списуються на рахунок 27, де формується фактична собівартість врожаю;
- собівартість реалізації (рах. 901) – у момент реалізації продукції списується її собівартість. Це дозволяє визначити прибутковість конкретної реалізованої партії;
- фінансовий результат (рах. 791) – фінальний етап, коли на підставі зіставлення доходів і витрат визначається прибуток або збиток господарства.

Результати здійсненого аналізу дозволяють зробити висновок про те, що облік виробничих витрат у сільському господарстві має низку специфічних рис,

обумовлених особливостями галузі: сезонністю робіт, тривалістю виробничого циклу, залежністю від природно-кліматичних умов та використанням біологічних активів.

Узагальнення витрат і формування собівартості у ФГ «Голден Харвест» показало, що система обліку забезпечує достовірне відображення витрат на рахунках 23 «Виробництво», 27 «Продукція с/г виробництва», 901 «Собівартість реалізованої продукції» та дозволяє визначати реальний фінансовий результат на рахунку 791 «Результат операційної діяльності».

Відтак, можна впевнено стверджувати, що ефективна організація обліку виробничих витрат у фермерському господарстві не лише забезпечує прозорість собівартості продукції, а й створює потужну інформаційну базу для управління підприємством. Це дає можливість своєчасно контролювати витрати, планувати фінансові результати, підвищувати конкурентоспроможність та ефективність аграрного виробництва.

2.3. Організація бухгалтерської звітності: оцінка, пропозиції та вдосконалення

Бухгалтерська звітність є завершальним етапом облікового процесу та водночас найважливішим інструментом інформування як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів про результати діяльності підприємства. Її якість і достовірність безпосередньо впливають на ефективність управлінських рішень, інвестиційну привабливість підприємства та рівень довіри до нього з боку партнерів і державних органів.

Для ФГ «Голден Харвест» належна організація звітності має особливе значення, адже аграрна галузь характеризується сезонними коливаннями у доходах і витратах, специфікою обліку біологічних активів, необхідністю надання інформації для банків, інвесторів та контролюючих органів. Тому бухгалтерська звітність повинна не лише відповідати вимогам національних і

міжнародних стандартів, а й забезпечувати керівництво господарства оперативною та аналітичною інформацією для прийняття управлінських рішень.

Правові основи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні визначає Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV [41]. Він встановлює, що фінансова звітність є системою узагальнених показників про фінансовий стан і результати діяльності підприємства, яка ґрунтується на даних бухгалтерського обліку. Стаття 11 Закону визначає обов'язкові форми фінансової звітності:

- Баланс (Звіт про фінансовий стан);
- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід);
- Звіт про рух грошових коштів;
- Звіт про власний капітал;
- Примітки до річної фінансової звітності [41, с. 12].

Деталізовані вимоги до складу та змісту фінансової звітності встановлюються Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО), серед яких ключовими є:

- П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» – визначає принципи складання, склад і елементи фінансової звітності;
- П(С)БО 2 «Баланс», П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати», П(С)БО 4 «Звіт про рух грошових коштів», П(С)БО 5 «Звіт про власний капітал», які встановлюють зміст та порядок складання окремих форм звітності.

Таким чином, нормативна база формує єдині підходи до звітності для всіх суб'єктів господарювання, у тому числі для фермерських господарств.

Специфіка аграрного сектору зумовлює низку особливостей у складанні бухгалтерської звітності:

- у фінансовій звітності відображаються біологічні активи та продукція сільськогосподарського виробництва, порядок обліку яких регламентує П(С)БО 30 «Біологічні активи»;

- для сільськогосподарських підприємств актуальним є застосування положень П(С)БО 16 «Витрати» з урахуванням довготривалого виробничого циклу;
- підприємства малого бізнесу, зокрема фермерські господарства, мають право подавати спрощену фінансову звітність відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність суб'єкта малого підприємництва» [26, с. 7].

Для ФГ «Голден Харвест» це означає, що офіційна звітність формується відповідно до загальноприйнятих форм, але з урахуванням галузевих особливостей: відображення врожаю як готової продукції, біологічних активів (посівів, багаторічних насаджень), а також сезонних доходів і витрат.

Отже, нормативно-правові засади складання бухгалтерської звітності фермерських господарств забезпечують уніфікований підхід до представлення фінансових даних. Водночас аграрна специфіка вимагає додаткового врахування стандартів щодо біологічних активів та довготривалого виробничого циклу. Це створює баланс між формальною відповідністю звітності вимогам держави та її адаптацією до управлінських потреб господарства.

Фінансова звітність фермерських господарств, як і інших підприємств, складається відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та П(С)БО. Водночас у ній відображаються специфічні показники сільськогосподарської діяльності:

- виробничі витрати, що формуються протягом тривалого виробничого циклу;
- біологічні активи (посіви, багаторічні насадження, поголів'я худоби);
- доходи від реалізації сільськогосподарської продукції як основний фінансовий результат діяльності.

У балансі ФГ «Голден Харвест» (Додаток Г-Д) значну частку активів займають біологічні активи й виробничі запаси, тоді як у пасивах переважають власний капітал та короткострокові зобов'язання. Проаналізуємо у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Динаміка доходів і витрат ФГ «Голден Харвест» (2021–2024 рр.)

Рік	Дохід, тис. грн	Витрати, тис. грн	Чистий прибуток, тис. грн	Активи, тис. грн	Зобов'язання, тис. грн
2021	7 708,9	6 998	711,7	18 360	8 025
2022	3866,0	3 302	646,3	23 327	11 006
2023	14629,6	14 401	1554,7	23 749	10 201
2024	12645,2	12 057	1605,4	22 820	6 253,3

У таблиці 2.6, ми бачимо, що дохід – демонструє коливання через сезонність та ринкову кон'юнктуру: падіння у 2022 р. пояснюється зовнішніми факторами (воєнні ризики, інфляція, скорочення експорту).

Витрати – зростають у динаміці, однак у 2024 р. вони були знижені завдяки оптимізації виробництва та скороченню зобов'язань.

Чистий прибуток – залишається позитивним упродовж усіх років, що свідчить про фінансову стійкість підприємства.

Активи – зберігають стабільність, підтверджуючи, що ФГ «Голден Харвест» підтримує виробничу базу на належному рівні.

Зобов'язання – у 2024 р. скорочені майже вдвічі порівняно з 2022 р., що зменшує ризики фінансової залежності.

Отже, аналіз складу і змісту звітності ФГ «Голден Харвест» показує, що підприємство демонструє стійкі фінансові результати, ефективно управляє витратами та зберігає позитивну динаміку прибутковості. Сільськогосподарська специфіка проявляється у значній частці біологічних активів у балансі, високій частці матеріальних витрат і сезонності доходів. Звітність забезпечує як зовнішню прозорість для контролюючих органів, так і внутрішню аналітичну цінність для управлінських рішень.

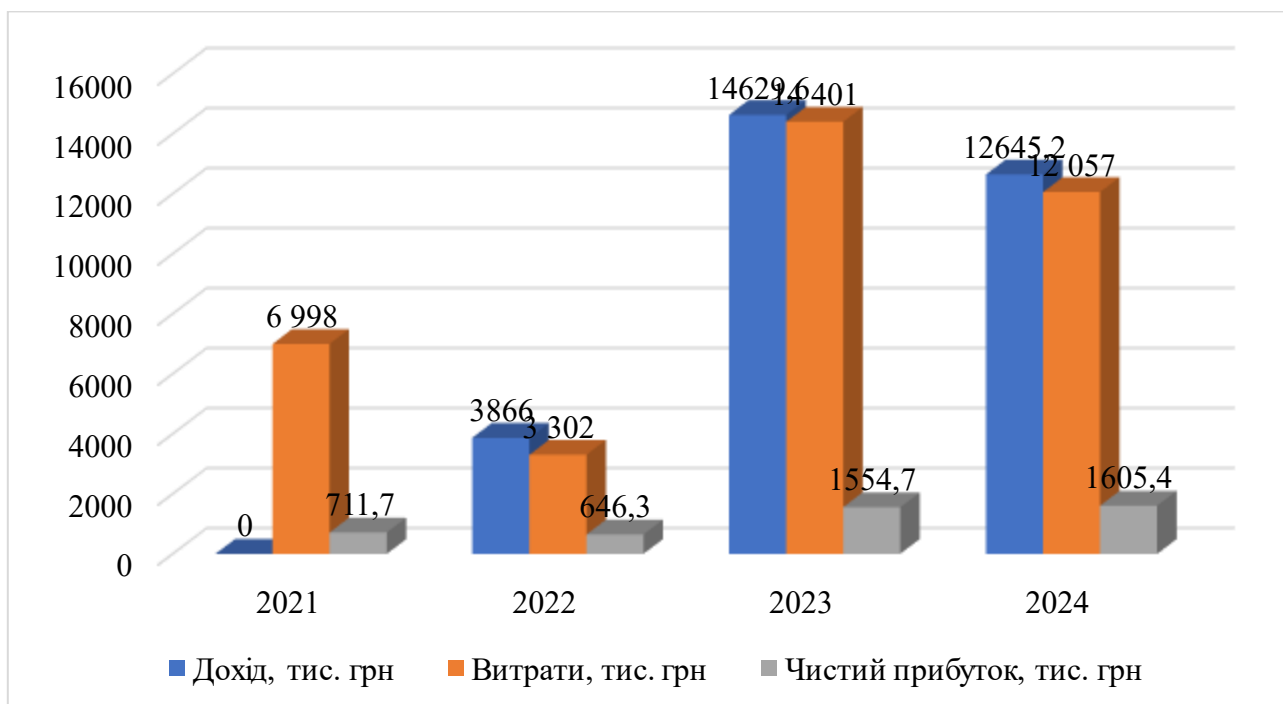

Рис.2.4. Структура доходів і витрат ФГ «Голден Харвест» у 2021-2024 рр.

Рис.2.4 наочно демонструє, що ФГ «Голден Харвест» працює рентабельно, а оптимізація витрат та ефективне використання ресурсів сприяють збереженню фінансової стійкості навіть за умов сезонних і ринкових коливань. Дохід склав 13,66 млн грн, що перевищує витрати, відображаючи позитивний фінансовий результат. Витрати у розмірі 12,06 млн грн зумовлені передусім витратами на матеріали (насіння, добрива, паливо), оплату праці та амортизацію. Різниця між доходами та витратами забезпечила підприємству чистий прибуток у 1,61 млн грн, що підтверджує ефективність організації виробництва.

Фінансова звітність ФГ «Голден Харвест» складається відповідно до вимог П(С)БО та містить обов'язкові форми: Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал та Примітки до звітності. Ці документи задовольняють потреби зовнішніх користувачів – податкових органів, банків, інвесторів, кредиторів – оскільки забезпечують уніфіковану та стандартизовану інформацію про фінансовий стан підприємства.

Для внутрішнього управління традиційна звітність виконує базові завдання: показує рівень доходів, витрат, активів і зобов'язань, а також кінцевий

фінансовий результат. Вона дозволяє керівництву оцінити фінансову стійкість, рентабельність виробництва та ефективність використання ресурсів у динаміці.

Разом із тим, у процесі аналізу було виявлено низку обмежень:

1. Сезонність діяльності – звітність не завжди відображає проміжні результати у сільському господарстві, адже дохід формується лише після реалізації врожаю, тоді як витрати накопичуються протягом року. Це ускладнює оперативний аналіз.

2. Недостатня деталізація – стандартні форми не дають змоги простежити витрати на рівні окремих культур чи виробничих підрозділів. Для керівництва більш інформативними були б внутрішні звіти про собівартість на гектар чи дохідність конкретних культур.

3. Відсутність прогностичних показників – фінансова звітність орієнтована на минулі результати, тоді як управлінські рішення потребують інформації для планування та прогнозування.

4. Обмежені можливості візуалізації – подання інформації у вигляді таблиць і тексту не завжди зручне для швидкого аналізу. Сучасні управлінські практики передбачають використання інформаційних панелей (дашбордів), графіків і діаграм.

Відповідно до цього можна стверджувати, що фінансова звітність у ФГ «Голден Харвест» виконує свої регламентовані функції, але її можливості для внутрішнього управління обмежені. Вона потребує доповнення системою внутрішньої управлінської звітності, яка забезпечуватиме деталізацію витрат за культурами, аналіз ефективності окремих напрямів діяльності та прогнозування фінансових результатів. Лише у поєднанні фінансової та управлінської звітності можна створити повноцінну інформаційну базу для стратегічного і тактичного управління фермерським господарством.

Маємо підкреслити, що традиційні форми фінансової звітності, хоч і забезпечують відповідність законодавчим вимогам, не завжди задовольняють потреби внутрішнього управління. Слід мати на увазі, що керівництво фермерського господарства потребує більш деталізованої інформації — за

культурами, підрозділами, окремими етапами виробничого процесу. Характерно, що сучасні інформаційні технології надають можливість розширити функціонал звітності, зробивши її більш аналітичною та зручною для управлінських рішень.

Таблиця 2.8

Пропозиції щодо вдосконалення звітності у ФГ «Голден Харвест»

Напрямок	Пропозиції	Очікуваний результат
Внутрішня управлінська звітність	Запровадження звітів про собівартість на 1 га посівної площі, дохідність культур, рентабельність підрозділів	Можливість контролювати ефективність окремих напрямів виробництва, виявляти резерви економії
Аналітичні звіти у форматі ERP	Використання модулів BAS ERP для автоматичного формування звітів за напрямками діяльності	Підвищення оперативності та зменшення ручної праці бухгалтерії
Візуалізація даних	Використання дашбордів, графіків і діаграм для аналізу доходів, витрат, ліквідності	Швидке сприйняття інформації, зручність для керівництва
Прогнозні звіти	Формування прогнозних балансів і звітів про фінансові результати на основі сценарного аналізу	Можливість планування грошових потоків і майбутньої рентабельності
Звіти для зовнішніх користувачів	Адаптація фінансової звітності для банків та інвесторів (аналіз кредитоспроможності, інвестиційної привабливості)	Зростання довіри партнерів та доступ до фінансування

Отже, вдосконалення системи звітності у ФГ «Голден Харвест» передбачає інтеграцію фінансової та управлінської звітності, впровадження ERP-рішень і візуалізаційних інструментів. Це дозволить не лише виконати вимоги законодавства, а й створити повноцінну інформаційну базу для стратегічного, тактичного й оперативного управління.

Усе це свідчить про те, що сучасна система бухгалтерської звітності у ФГ «Голден Харвест», попри відповідність вимогам законодавства, має низку резервів для вдосконалення. Є очевидним, що підвищення ефективності управління господарством можливе лише за умови інтеграції традиційної фінансової звітності з внутрішньою управлінською та впровадження сучасних аналітичних інструментів.

Для удосконалення складання і подання звітності можемо запропонувати напрями удосконалення, а саме:

1. Деталізація звітів за напрямками діяльності – формування внутрішніх звітів про собівартість 1 га посівної площі, урожайність і дохідність окремих культур. Це дозволяє зробити висновок про рентабельність кожного виробничого сегмента.

2. Запровадження управлінських звітів – складання звітів про витрати і доходи підрозділів, що сприятиме підвищенню відповідальності керівників середньої ланки.

3. Розробка прогнозних звітів – використання сценарного аналізу для планування доходів і витрат на майбутні періоди. Це свідчить про орієнтацію господарства на стратегічний розвиток.

4. Впровадження сучасних інформаційних технологій – використання ERP-рішень (наприклад, BAS ERP) для автоматичного формування звітів і дашбордів. Це дозволяє зробити висновок про зростання оперативності та зручності в управлінні.

5. Покращення подання інформації – застосування графіків, діаграм і візуалізаційних панелей для швидкого аналізу фінансових результатів і контролю за динамікою показників.

Можливості інтеграції фінансової та управлінської звітності:

- поєднання регламентованої фінансової звітності з внутрішніми управлінськими формами;
- створення єдиної інформаційної бази для керівництва, бухгалтерії та фінансового відділу;
- розробка інтегрованих звітів, що одночасно відображають фінансові результати і операційні показники (наприклад, собівартість на гектар та валовий прибуток за культурою).

Є очевидним, що впровадження зазначених рекомендацій дозволить ФГ «Голден Харвест» підвищити якість управління, забезпечити оперативність і точність прийняття рішень, а також зміцнити конкурентні позиції на аграрному

ринку. Це свідчить про необхідність переходу від традиційної системи звітності до інтегрованої моделі, орієнтованої на стратегічний розвиток підприємства.

У процесі аналізу організації бухгалтерського обліку у ФГ «Голден Харвест» було встановлено, що чинна фінансова звітність задовольняє вимоги законодавства та контролюючих органів, проте має обмежену аналітичну цінність для керівництва. Зокрема, відсутня деталізація витрат і доходів за видами діяльності та підрозділами, що ускладнює прийняття оперативних рішень щодо оптимізації витрат.

Усе це свідчить про те, що господарству доцільно впровадити внутрішню управлінську звітність. Така форма звітності забезпечить реалістичну картину діяльності підприємства та підвищить ефективність управлінських рішень, приклад наведено у табл.2.9.

Таблиця 2.9

**Управлінський звіт про доходи та витрати ФГ «Голден Харвест»
(2024 р.)**

Показник	План, тис. грн	Факт, тис. грн	Відхилення (+/-)	Коментар / Причина
Доходи від реалізації продукції	14 000	13 662	-338	Зниження цін на зерно у IV кв.
- зернові культури	12 000	11 500	-500	Нижча врожайність через погодні умови
- інша продукція та послуги	2 000	2 162	+162	Додатковий дохід від оренди складу
Виробничі витрати	12 500	11 950	-550	Оптимізація витрат на ПММ і добрива
- насіння, добрива, паливо	5 000	4 800	-200	Економія за рахунок гуртових закупівель
- заробітна плата з нарахуваннями	3 300	3 250	-50	Незначні відхилення
- амортизація техніки	2 200	2 100	-100	Повільніше зношення
Адміністративні витрати	1 200	1 150	-50	Оптимізація витрат на офіс
Витрати на збут	500	550	+50	Зростання витрат на логістику
Разом витрат	14 200	12 057	-2 143	Економія ресурсів
Фінансовий результат (прибуток)	-200	1 605	+1 805	Фактичний прибуток вищий за плановий

Це дозволяє зробити висновок, що впровадження подібної форми управлінської звітності дає змогу щомісяця чи щокварталу аналізувати ефективність діяльності, контролювати витрати, виявляти резерви економії та планувати майбутні результати. Це свідчить про перспективність інтеграції такої системи у практику ФГ «Голден Харвест».

Таким чином, ФГ «Голден Харвест» має достатньо ефективно організовану систему бухгалтерського обліку, яка виконує як регламентовані, так і управлінські функції. Водночас впровадження удосконалень – зокрема внутрішньої управлінської звітності та сучасних цифрових інструментів – забезпечить підприємству більш високий рівень прозорості, оперативності та аналітичної цінності облікової інформації. Це, своєю чергою, сприятиме оптимізації витрат, підвищенню прибутковості й стратегічному розвитку господарства.

Висновки до розділу 2

Результати проведеного дослідження дозволяють стверджувати, що організація бухгалтерського обліку у ФГ «Голден Харвест» забезпечує не лише виконання законодавчих вимог, а й формує інформаційну основу для прийняття управлінських рішень.

По-перше, аналіз обліку витрат і доходів показав, що підприємство дотримується нормативно-правових вимог, застосовує класифікацію витрат за економічними елементами та статтями калькуляції, веде облік на основі первинних документів і бухгалтерських проведення. Це створює передумови для контролю витрат, оцінки прибутковості й вчасного планування виробничих процесів.

По-друге, у сфері обліку виробничих витрат виявлено, що ФГ «Голден Харвест» застосовує як попроцесний, так і нормативний методи, що дозволяє поєднувати точність калькуляції з контролем відхилень від норм. Важливою особливістю є узагальнення витрат через рахунки 23, 27, 901, що забезпечує формування фактичної собівартості продукції та достовірне визначення фінансових результатів. Підприємство демонструє ефективність в управлінні витратами, що підтверджується позитивними фінансовими результатами у 2024 році.

По-третє, аналіз бухгалтерської звітності показав, що офіційні форми (Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів тощо) відповідають вимогам П(С)БО, проте їх інформативність для внутрішнього управління є обмеженою. Виявлені недоліки стосуються недостатньої деталізації витрат за культурами, відсутності прогнозних даних і візуалізованої подачі інформації. Саме тому запропоновано удосконалення системи звітності шляхом запровадження внутрішніх управлінських форм, використання ERP-систем і дашбордів. Це дозволить отримати більш гнучкий інструмент для планування, контролю та аналізу.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

3.1. Використання цифрових технологій для автоматизації облікових процесів

Сучасні умови ведення бізнесу, зокрема у сфері сільського господарства, вимагають від підприємств максимальної ефективності, оперативності та точності в управлінні фінансово-економічними процесами. У цьому контексті особливого значення набуває автоматизація бухгалтерського обліку, яка забезпечує не лише зниження трудомісткості облікових операцій, а й підвищення якості та достовірності облікової інформації. Використання цифрових технологій дозволяє інтегрувати бухгалтерський облік у єдину інформаційну систему підприємства, забезпечити швидкий доступ до даних та можливість їх багаторівневого аналізу.

Для фермерських господарств, у тому числі для ФГ «Голден Харвест», цифровізація облікових процесів має стратегічне значення. Вона дозволяє враховувати специфіку аграрного виробництва – сезонність, багатокомпонентність витрат, наявність біологічних активів – і водночас створювати інформаційну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Автоматизація бухгалтерського обліку розглядається сучасними науковцями як один із ключових напрямів розвитку управлінських систем підприємств. Як зазначає О.В. Кузьмін, автоматизація дозволяє «мінімізувати ризики людських помилок, скоротити трудомісткість облікових операцій та забезпечити керівництво оперативною інформацією для прийняття рішень» [18, с. 214]. Це особливо актуально для аграрних підприємств, де виробничий процес пов'язаний із великим обсягом первинних документів і сезонними коливаннями витрат.

Для ФГ «Голден Харвест» автоматизація облікових процесів може забезпечити:

- швидку обробку великих масивів даних про виробничі витрати;
- систематизацію інформації за культурами, ділянками та підрозділами;
- можливість контролю виконання планових бюджетів;
- інтеграцію фінансової та управлінської звітності.

Аналізуючи можливості впровадження цифрових технологій можна виділити наступне:

1. Перехід на хмарні ERP-рішення забезпечує доступ до даних у будь-якому місці та часі, підвищує мобільність керівництва й бухгалтерії. Як зауважує Я.В. Шеверя, використання хмарних технологій робить управління більш гнучким і безпечним завдяки централізованому зберіганню даних [53, с. 88].

2. Сучасні системи вже дозволяють автоматично формувати бухгалтерські проведення, виявляти аномалії у витратах та прогнозувати фінансові результати. За словами N.F. Khan, Accounting Information System має бути «користувачо орієнтованою системою, що забезпечує не лише фіксацію даних, а й їх аналітичну обробку та підтримку прийняття рішень» [70, с. 42].

3. Упровадження цифрових технологій дозволить фермерському господарству:

- скоротити час облікових процедур на 30–40%;
- підвищити прозорість та достовірність даних;
- забезпечити керівництво оперативною інформацією у вигляді дашбордів та внутрішніх управлінських звітів;
- інтегрувати дані бухгалтерського й податкового обліку з агротехнологічними процесами (наприклад, облік витрат на гектар).

Є очевидним, що цифрові технології відкривають для ФГ «Голден Харвест» широкі можливості оптимізації облікових процесів. Це свідчить про необхідність поступового переходу від традиційного паперового та частково комп'ютеризованого обліку до повноцінно автоматизованої системи, що

інтегрує фінансовий, податковий та управлінський облік у єдину інформаційну платформу.

Маємо підкреслити, що впровадження цифрових технологій у бухгалтерському обліку дозволяє не лише автоматизувати рутинні операції, а й забезпечити своєчасність та достовірність даних. Слід мати на увазі, що аграрні підприємства, такі як ФГ «Голден Харвест», працюють в умовах високої сезонності, значної кількості первинних документів та потреби в оперативному аналізі.

Таблиця 3.1

Переваги цифрових технологій у бухгалтерському обліку та їх вплив на діяльність ФГ «Голден Харвест»

Перевага	Загальна характеристика	Відображення у ФГ «Голден Харвест»
Оперативність	Швидке опрацювання великих масивів даних, автоматичне формування звітів	Скорочення часу на обробку первинних документів (накладні, акти списання), швидке складання звітності для керівництва
Зниження помилок	Мінімізація людського фактору завдяки автоматичним розрахункам і перевіркам	Зменшення випадків помилкового введення даних про витрати та доходи, особливо при великій кількості документів під час збору врожаю
Інтеграція даних	Об'єднання бухгалтерського, податкового та управлінського обліку в єдиній системі	Можливість вести облік витрат на гектар, інтегрувати фінансові показники з виробничими даними (врожайність, собівартість культур)
Своєчасність	Доступ до актуальних даних у режимі реального часу	Керівництво отримує інформацію про витрати та доходи не лише за результатами року, а й щомісяця/щокварталу
Достовірність	Використання вбудованих алгоритмів контролю і валідації даних	Підвищення точності формування собівартості продукції та фінансового результату

Це дозволяє зробити висновок, що цифровізація бухгалтерського обліку у ФГ «Голден Харвест» має потенціал значно підвищити ефективність управління підприємством. Є очевидним, що автоматизація зменшить трудові витрати бухгалтерії, підвищить якість облікових даних і забезпечить керівництво актуальною та достовірною інформацією для прийняття рішень.

Важливо зауважити, що автоматизація бухгалтерського обліку має не лише технічний, а й концептуальний вплив на управління підприємством. Вона створює умови для формування своєчасної та достовірної інформації, яка є базою для контролю, аналізу та прийняття ефективних рішень.

Характерно, що саме через зниження кількості помилок у процесі обліку та оперативне оновлення даних автоматизація сприяє підвищенню якості управлінських процесів. У контексті ФГ «Голден Харвест» це означає можливість отримувати актуальні показники витрат і доходів у режимі реального часу, що дозволяє не чекати підсумкових річних звітів, а реагувати на зміни оперативно. Цю залежність наочно відображає рис. 3.1, де представлено узагальнену схему ролі автоматизації у забезпеченні достовірності та своєчасності інформації.

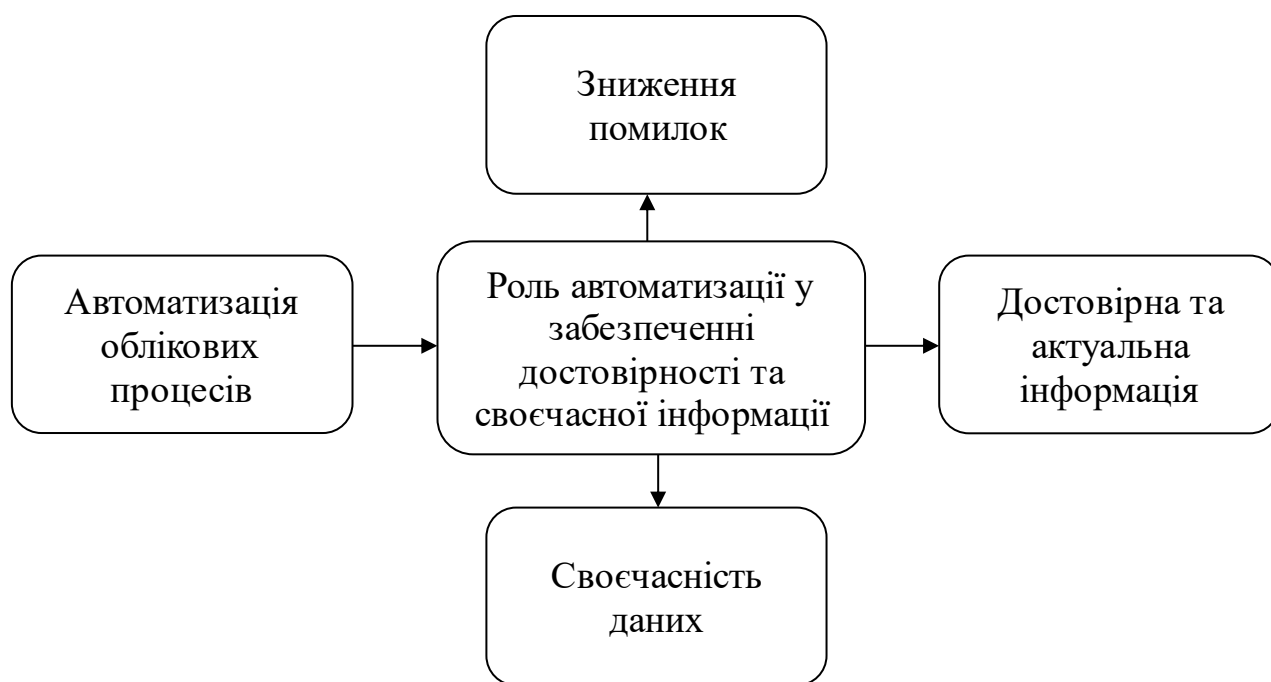

Рис.3.1. Роль автоматизації у забезпеченні достовірності та своєчасності інформації

Як видно з рис.3.1 автоматизація облікових процесів виступає вихідним елементом, що забезпечує комплексний вплив на облікову систему підприємства. Вона насамперед сприяє:

- зниженню помилок – завдяки автоматичному формуванню проведення, контролю введення даних, інтегрованим перевіркам;

– своєчасності даних – оскільки інформація обробляється у режимі реального часу, що дозволяє формувати звіти щомісяця, щокварталу чи навіть щодня.

У випадку ФГ «Голден Харвест» автоматизація означатиме, що керівництво зможе бачити оперативні дані про витрати на гектар, собівартість продукції, динаміку доходів. У табл.3.2 наведено найбільш поширені рішення, їхні можливості та потенціал адаптації для ФГ «Голден Харвест».

Таблиця 3.2

**Порівняння ERP / бухгалтерських програм для автоматизації обліку
та їх можливості для фермерських господарств**

№	Програмний продукт	Основні переваги	Сільськогосподарські кейси / можливість адаптації до ФГ «Голден Харвест»
1	SAP ERP / SAP S/4HANA	Міцна міжнародна ERP-платформа, сильна аналітика, інтеграція з рішеннями SAP Intelligent Agriculture (IoT-дані, прогнозування врожайності тощо).	Приклад: Global Agribusiness об'єднав багато розрізнених back-office систем у єдину ERP, що сприяло швидшому прийняттю рішень і зростанню ефективності [66]. Для «Голден Харвест» така система підійшла б, якщо передбачається масштабне зростання, автоматизація сільськогосподарських процесів (моніторинг полів, IoT-супровід) і потреби в прогнозуванні.
2	SAP Business One	Легка ERP-версія для малого та середнього бізнесу, швидка реалізація, хороша підтримка інтеграцій	Використовується в аграрних проектах обміну сировини та продукції, менш складна у впровадженні, ніж повна SAP S/4HANA. Для «Голден Харвест» може бути компромісом між функціональністю та бюджетом.
3	Інші міжнародні рішення (Microsoft Dynamics, Oracle NetSuite)	Висока масштабованість, хмарне/гібридне розгортання, потужна CRM та аналітика	Мають потенціал для інтеграції аграрних процесів, але часто потребують дорогих допрацювань під сільськогосподарську специфіку; доцільні для підприємств, орієнтованих на експорт та міжнародну логістику.

SAP ERP / S/4HANA – класичний вибір для тих, хто планує значну цифровізацію аграрного бізнесу, інтеграцію IoT-даних (метеодані, сенсори полів, GPS-трекінг) та побудову аналітичної підтримки прийняття рішень на основі великих даних (big data). Досвід світових агропідприємств підтверджує, що така модель може значно підвищити ефективність виробництва та прийняття рішень [67].

SAP Business One може бути компромісним варіантом для господарств, які потребують ERP-функціональності, але не готові до повного масштабу SAP S/4 або дуже великих витрат на IT-інфраструктуру.

Сформуємо рекомендаційну модель (рис.3.2) цифрової платформи для автоматизації обліку у ФГ «Голден Харвест». Вона покаже, як підприємство може крок за кроком перейти від традиційного обліку до сучасної інтегрованої ERP-системи.

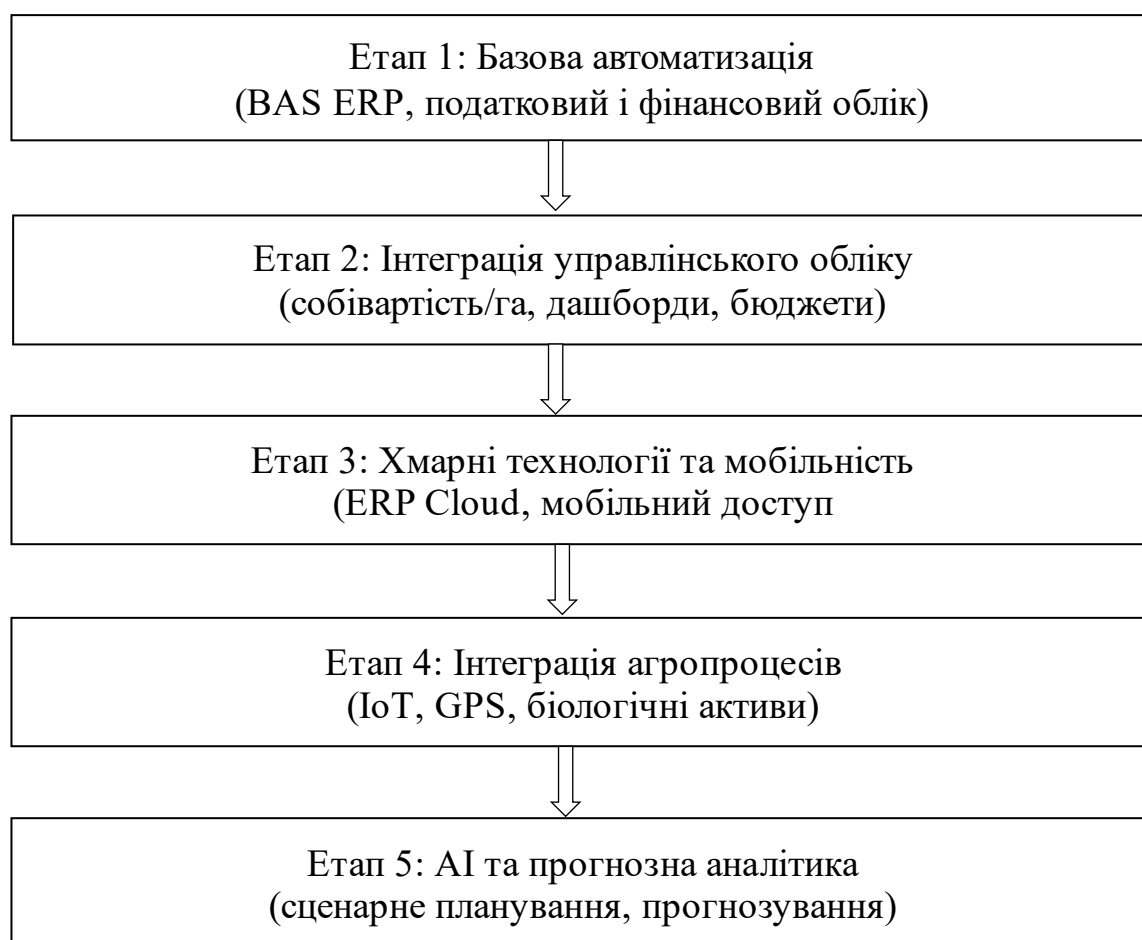

Рис.3.2. Етапи впровадження цифрової платформи у ФГ «Голден Харвест»»»

Етап 1. Базова автоматизація:

Етап 2. Інтеграція управлінського обліку:

- створення внутрішніх управлінських звітів (собівартість на гектар, урожайність по культурах, рентабельність).

- результат: більш деталізований контроль витрат і доходів.

Етап 3. Хмарні технології та мобільність:

- перехід на хмарні ERP-системи, що дають доступ до даних у будь-якому місці.

- результат: мобільність керівництва та бухгалтерії, централізоване зберігання даних.

Етап 4. Інтеграція агропроцесів:

- підключення IT-сервісів (GPS-моніторинг техніки, сенсори полів), облік біологічних активів.

- результат: комплексний контроль від поля до фінансового результату.

Етап 5. Штучний інтелект і прогнозна аналітика

- використання AI для прогнозування фінансових результатів, виявлення аномалій у витратах, сценарного планування.

- результат: стратегічне управління на основі прогнозної аналітики.

Дана модель дає змогу поступово перейти від базового автоматизованого обліку до комплексної цифрової платформи управління, яка інтегрує фінансові, виробничі та управлінські процеси.

Є всі підстави зробити такий висновок: цифровізація облікових процесів у ФГ «Голден Харвест» забезпечить більш високий рівень прозорості облікової системи, дасть змогу своєчасно контролювати фінансові потоки та оптимізувати витрати. Ключовими перевагами цифровізації є: підвищення прозорості й достовірності облікових даних; скорочення часу на виконання рутинних операцій; створення умов для інтеграції фінансової та управлінської звітності в єдину інформаційну систему; формування аналітичної бази для стратегічного планування та прогнозування.

3.2. Розробка системи аналітичної звітності для стратегічного управління

Сучасні підприємства функціонують у динамічному середовищі, де стратегічні рішення повинні базуватися на достовірній, систематизованій і релевантній інформації. Традиційні форми фінансової звітності забезпечують відповідність законодавчим вимогам, однак вони не завжди дають можливість швидко оцінити ефективність діяльності та спрогнозувати перспективи розвитку. Саме тому актуальним завданням є створення системи аналітичної звітності, яка поєднуватиме дані бухгалтерського, управлінського та фінансового обліку й дозволить керівництву підприємства приймати більш обґрунтовані стратегічні рішення.

Для ФГ «Голден Харвест» розробка аналітичної звітності є ключовим етапом цифровізації, адже господарство працює у сфері сільського господарства з високим рівнем сезонності та значними обсягами первинних даних, які потребують структурованого аналізу.

Аналітична звітність є особливим видом звітності, що формується на основі облікових та статистичних даних, але має не лише ретроспективний, а й прогностичний характер. Вона створюється для задоволення інформаційних потреб управлінців різних рівнів та використовується у стратегічному плануванні.

Так, на думку О. М. Петрук, аналітична звітність – це «система спеціально сформованих показників, яка спрямована на забезпечення керівництва підприємства інформацією для аналізу, оцінки ефективності діяльності та прогнозування майбутніх результатів» [32, с. 52]. Вона виходить за межі фінансової звітності, оскільки включає додаткові аналітичні показники, що не регламентуються законодавством.

І. В. Жиглей у своїх працях зазначає, що аналітична звітність «є результатом трансформації фінансової та управлінської інформації у формат, зручний для прийняття рішень» [13, с. 117]. Автор підкреслює, що її головною

відмінністю є спрямованість на користувачів усередині підприємства, які потребують деталізованих і оперативних даних для стратегічного та тактичного управління.

Важливу характеристику цього виду звітності наводить також О. В. Олійник, наголошуючи, що «аналітична звітність у сільському господарстві має враховувати галузеві особливості – сезонність, довгостроковий цикл виробництва, наявність біологічних активів» [28, с. 89]. Це підтверджує її відмінність від традиційної фінансової звітності, яка здебільшого відображає минулі результати діяльності.

Таким чином, на відміну від фінансової звітності, яка регламентується Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та П(С)БО, і управлінської, що формується для внутрішніх потреб, аналітична звітність є синтетичною формою подання даних, спрямованою на стратегічне управління та прийняття обґрунтованих рішень.

Однією з найважливіших особливостей досліджуваного об'єкта є те, що саме аналітична звітність створює інформаційне підґрунтя для стратегічного управління підприємством. Традиційна фінансова звітність дає уявлення про минулі результати, однак лише аналітична, інтегрована з управлінською інформацією, здатна забезпечити бачення перспектив розвитку.

Зібраний і проаналізований фактичний матеріал дозволяє проілюструвати певні спостереження: керівництво потребує не лише балансових і фінансових показників, а й інформації про ефективність окремих напрямів діяльності, прибутковість культур, рівень використання ресурсів. Як зазначає І.В. Жиглей, «аналітична звітність формує основу для вибору стратегії підприємства, оскільки поєднує ретроспективні дані з прогностичними розрахунками» [13, с. 121].

Вагомим аспектом є й те, що аналітична звітність створює можливість оцінки ризиків і сценарного прогнозування. За словами О.М. Петрук, «аналітичні показники дозволяють керівництву оцінити варіанти розвитку подій і прийняти рішення з урахуванням ймовірних змін у зовнішньому середовищі» [32, с. 59].

Це підтверджує її стратегічний характер і відмінність від стандартної фінансової звітності.

У контексті діяльності ФГ «Голден Харвест» аналітична звітність може відігравати визначальну роль при плануванні структури посівних площ, оцінці доцільності інвестицій у нові культури чи технічні засоби, а також при прогнозуванні фінансових результатів на майбутні періоди.

Отже, аналітична звітність стає ключовим елементом системи управління, який забезпечує керівництво не лише фактологічними даними, а й можливістю побудови стратегій розвитку підприємства.

Здійснене дослідження дає можливість стверджувати, що ефективна аналітична звітність не може існувати без поєднання різних джерел інформації та сучасних інструментів її обробки. Маємо підкреслити, що ключові напрями впровадження аналітичної звітності у діяльність аграрних підприємств пов'язані з інтеграцією даних, цифровізацією та формуванням внутрішніх показників, які враховують галузеву специфіку, тал.3.3.

Таблиця 3.3

Ключові напрями впровадження аналітичної звітності у ФГ «Голден Харвест»

№	Напрямок	Характеристика	Приклади реалізації у ФГ «Голден Харвест»
1	Інтеграція даних бухгалтерського, фінансового та управлінського обліку	Формування єдиного інформаційного середовища для управлінських рішень	Поєднання даних з бухгалтерського обліку витрат, фінансової звітності та внутрішніх бюджетів у єдиній ERP-системі
2	Використання цифрових технологій для обробки й візуалізації інформації	Застосування ERP-модулів, BI-систем (Power BI, Tableau) для формування інтерактивних дашбордів	Автоматичне формування звітів про доходи та витрати, побудова графіків рентабельності культур, аналіз сезонних тенденцій
3	Формування внутрішніх показників	Розробка системи управлінських KPI, які враховують специфіку с/г виробництва	Звітність по рентабельності зернових культур, розрахунок собівартості 1 га, оцінка ліквідності та фінансової стійкості господарства

Отже, є всі підстави зробити такий висновок: впровадження аналітичної звітності у ФГ «Голден Харвест» має спиратися на три взаємопов'язані напрями – інтеграцію даних, цифровізацію та формування галузево-орієнтованих показників. Це дозволяє створити комплексну інформаційну систему, яка не лише відображає минулі результати, а й забезпечує керівництво інструментами прогнозування та стратегічного планування.

Слід мати на увазі, що сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку й управлінських систем пов'язані з переходом від традиційних текстових звітів до інтерактивних форматів, які забезпечують керівництво підприємства актуальними даними у зручній для сприйняття формі. Характерно, що дедалі більшого поширення набувають дашборди, BI-системи та інтегровані звіти, які дозволяють візуалізувати складні показники і швидко оцінювати їх у динаміці.

Таблиця 3.4

Форми та інструменти аналітичної звітності у стратегічному управлінні

№	Форма / інструмент	Характеристика	Переваги для керівництва
1	Дашборди (Dashboards)	Інтерактивні панелі з ключовими показниками (KPI), графіками та діаграмами	Швидкий доступ до основних метрик; можливість відстежувати динаміку у режимі реального часу; зручність для оперативних рішень
2	Інтегровані звіти	Поєднання фінансової, управлінської та нефінансової інформації в єдиному документі	Формування комплексного бачення результатів діяльності; забезпечення прозорості для внутрішніх і зовнішніх користувачів
3	BI-системи (Power BI, Tableau, Qlik)	Програмні продукти для глибокої аналітики, обробки великих даних і побудови прогнозів	Можливість деталізованого аналізу, моделювання сценаріїв, інтерактивної візуалізації; гнучкість і масштабованість
4	ERP-модулі з аналітикою	Вбудовані у системи SAP, Oracle NetSuite інструменти управлінської аналітики	Інтеграція з обліковими процесами; автоматичне формування звітів; відсутність дублювання даних

Дашборди забезпечують інтуїтивне подання даних, коли керівник одним поглядом може оцінити фінансовий стан, витрати на виробництво чи рентабельність окремих культур. Це значно зменшує потребу у перегляді великих таблиць.

Інтегровані звіти дозволяють поєднати бухгалтерські дані з нефінансовими показниками (урожайність, використання ресурсів, ризики), що робить їх особливо корисними у сільському господарстві.

BI-системи (як-от Power BI чи Tableau) є потужним інструментом для стратегічного управління, оскільки надають можливість створювати прогностичні моделі та інтерактивні сценарії, що особливо актуально для підприємств із високою сезонністю.

ERP-модулі з аналітикою інтегрують фінансову та управлінську інформацію в єдину базу, зменшуючи дублювання даних і підвищуючи достовірність результатів. Для ФГ «Голден Харвест» це означає можливість об'єднання даних про витрати на гектар, урожайність та фінансові показники в єдиній системі.

Відтак, можна впевнено стверджувати, що впровадження сучасних форм аналітичної звітності створює передумови для оперативності, прозорості та стратегічної гнучкості управління. Найбільш доцільним для ФГ «Голден Харвест» є комбіноване використання ERP-аналітики. Раніше було окреслено сутність аналітичної звітності та визначено її роль у стратегічному управлінні підприємством. Проте для повного розуміння практичного значення цих інструментів важливо звернутися до реальних прикладів їхнього використання. Слід зауважити, що зарубіжний досвід аграрних компаній у сфері впровадження систем Business Intelligence демонструє значний потенціал для підвищення ефективності управління за рахунок інтеграції фінансових, виробничих та ринкових даних.

Водночас характерно, що навіть відносно невеликі фермерські господарства можуть успішно адаптувати сучасні інструменти аналітики, використовуючи їх для оптимізації витрат, прогнозування врожайності й

підвищення рентабельності виробництва. Це дозволяє зробити висновок, що дослідження практики зарубіжних компаній може стати основою для розробки власних підходів у діяльності ФГ «Голден Харвест».

Отже, далі розглянемо приклади використання аналітичної звітності у сільському господарстві, зокрема зарубіжний досвід, а саме:

1. Church Brothers Farms (США) – одне з найбільших агропідприємств, яке впровадило AI-модуль прогнозування попиту (ThroughPut AI). Це дозволило підвищити точність короткострокових прогнозів до 40 % і значно оптимізувати логістику, обсяги врожаю та зменшити втрати запасів [64].

2. IntelInAir / CamoAg – платформені рішення, які надають аналітичні дані з полів (зображення з дронів, супутникові дані, зміни вегетації) у вигляді інтерактивних панелей (дашбордів) для агровиробників та постачальників. Це допомагає приймати рішення на основі реальних даних про стан посівів, вологість ґрунту, ступінь вегетації, що зменшує ризики втрат і підвищує продуктивність [69].

3. Глобальна агробізнес-компанія (через Cognizant) – розробка мобільного застосунку для фермерів, який інтегрує дані виробничої діяльності (обсяг посівів, собівартість, ціни ринку, обсяги продажів) з аналітикою в режимі реального часу. Це дозволяє фермерам приймати рішення про час продажу продукції або придбання ресурсів, базуючись на актуальних даних і прогнозах [62].

Ці кейси демонструють, що застосування ВІ-систем, прогнозної аналітики і цифрових платформ в агробізнесі дозволяє:

- інтегрувати різні типи даних (виробничі, фінансові, погодні, ринкові) в єдину інформаційну платформу;
- реалізовувати швидке реагування на зовнішні зміни (наприклад, ціни, погодні умови, логістика);
- знижувати втрати та неефективне використання ресурсів, підвищувати загальну ефективність виробництва.

Виходячи з досвіду світових агрокомпаній і специфіки роботи ФГ «Голден Харвест», можливе застосування аналітичної звітності на таких напрямках, табл.3.5.

Таблиця 3.5

Можливі напрямки застосування аналітичної звітності ФГ «Голден Харвест»

Напрямок застосування	Коментар
Прогнозування врожайності та собівартості	Моделі прогнозування на основі історичних даних урожайності, витрат на гектар, погодних умов, ринкових цін. Це дозволяє планувати обсяги виробництва і закупівель ресурсів з урахуванням прогнозного доходу.
Моніторинг витрат і доходів у реальному часі	Використання ERP-системи з BI-модулем або дашбордом для відображення операційних витрат, доходів і результатів за культурами, підрозділами або полями. Це дає змогу керівництву швидко реагувати на перевитрати чи спад доходів.
Сценарне планування та аналіз “що як”	Запровадження «сценарного аналізу» (наприклад, “оптимістичний”, “базовий” та “консервативний” сценарії для різних культур і ринків), що дозволяє проводити стратегічне планування за різних умов.
Оптимізація логістики та збуту	Інтеграція аналітики зі складськими і транспортними даними (наприклад, час обробки, витрати на перевезення, терміни зберігання) дозволить оптимізувати маршрути, зменшити втрати та витрати.

Впровадження аналітичної звітності такого типу у ФГ «Голден Харвест» дасть можливість:

- підвищити точність стратегічного планування;
- своєчасно реагувати на зовнішні фактори, що впливають на діяльність підприємства;
- оптимізувати витрати та підвищити ефективність виробництва навіть за умов високої сезонності та мінливої зовнішньої кон’юнктури.

Отже, проведене дослідження підтверджує, що впровадження системи аналітичної звітності у ФГ «Голден Харвест» має стратегічне значення для підвищення ефективності управління.

По-перше, результати здійсненого аналізу дозволяють зробити висновок про підвищення стратегічної гнучкості підприємства, оскільки інтеграція фінансових та виробничих даних створює підґрунтя для адаптації до змін ринку, погодних умов чи коливань цін на сировину.

По-друге, є очевидним, що оптимізація управління ресурсами стає можливою завдяки формуванню внутрішніх показників (собівартість на гектар, рентабельність культур, ліквідність тощо), що забезпечують більш точний контроль витрат та підвищення їхньої ефективності.

По-третє, це дозволяє зробити висновок про покращення прогнозування та планування, адже використання ВІ-систем і дашбордів сприяє створенню сценарних моделей розвитку, які мінімізують ризики та підвищують обґрунтованість управлінських рішень.

Відтак, можна впевнено стверджувати, що застосування аналітичної звітності перетворює бухгалтерський облік на активний інструмент стратегічного управління, а не лише на механізм реєстрації фактів господарської діяльності.

3.3. Впровадження рекомендацій для оптимізації обліку та підвищення ефективності управління

Дослідження особливостей організації обліку у фермерських господарствах показує, що правильний вибір методу калькулювання собівартості є ключовим фактором у забезпеченні точності фінансових результатів. Необхідно встановити системні ознаки та закономірності формування витрат: у сільському господарстві вони значною мірою залежать від сезонності, використання біологічних активів та специфіки технологічних процесів. Характерно, що застосування універсальних методів калькулювання (нормативного, попроцесного чи позамовного) потребує адаптації до умов аграрного виробництва. Зокрема, калькулювання собівартості по культурах та підрозділах

дає змогу деталізувати витрати й визначати рентабельність окремих напрямів діяльності.

Узагальнення матеріалів дозволяє дослідити тенденцію: чим вищий рівень деталізації витрат, тим точнішими є управлінські рішення щодо їх оптимізації. Запровадження внутрішніх управлінських звітів сприяє формуванню прозорої картини фінансових потоків підприємства. Такі звіти складаються по окремих культурах (зернові, олійні, бобові), підрозділах (виробничі, допоміжні) та часових періодах (місяць, квартал, рік). Вони дають змогу керівництву оперативно відслідковувати динаміку витрат і доходів, а також виявляти відхилення від запланованих показників.

Дослідження підтверджує, що оптимізація методів калькулювання та розробка внутрішніх управлінських звітів формують основу для:

- своєчасного аналізу витрат;
- оцінки фінансової ефективності окремих видів діяльності;
- прогнозування майбутніх результатів;
- посилення контролю над використанням ресурсів.

Є підстави вважати, що однією з ключових проблем бухгалтерських систем на підприємствах є розрив між фінансовим і управлінським обліком. Це призводить до дублювання даних, збільшення трудомісткості та затримок у прийнятті управлінських рішень. Саме тому актуальною стає інтеграція цих підсистем у єдиний інформаційний простір.

Створення єдиного інформаційного простору дозволяє:

- об'єднати дані фінансової звітності з управлінськими показниками (бюджетами, кошторисами, калькуляціями);
- забезпечити прозорість витрат і доходів у розрізі як зовнішньої звітності, так і внутрішнього аналізу;
- мінімізувати дублювання операцій при веденні обліку;
- створити основу для автоматизації управлінської аналітики та впровадження ВІ-рішень.

Створення єдиного інформаційного простору облікової системи дозволяє поєднати дані бухгалтерської звітності (балансу, звіту про фінансові результати, рух грошових коштів) із внутрішніми управлінськими показниками — бюджетами, собівартістю по культурах або полях, контролем витрат і доходів у розрізі підрозділів чи часових періодів.

Інтеграція таких даних забезпечує кілька важливих переваг:

1. Цілісність обліку – усунення дублювання операцій введення даних, що зменшує ймовірність помилок і часу на узгодження цифр між різними підсистемами.

2. Оперативність прийняття рішень – керівництво отримує доступ до зведених даних у режимі реального часу або із мінімальною затримкою, що важливо особливо в аграрній сфері з її сезонністю.

3. Покращення аналітичного забезпечення – фінансові показники, такі як валовий прибуток, рентабельність, грошові потоки, у поєднанні з управлінською інформацією (собівартість на гектар, витрати на ПММ, погодні ризики, логістика) створюють потужну аналітичну базу для планування, прогнозування і контролю.

У світовій практиці прикладом інтеграції діяльності фермерських господарств можна вважати ERP-системи, які поєднують у собі як фінансовий, так і виробничий, складський, логістичний і навіть агротехнологічний облік. Наприклад, інтеграція ERP з IoT-датчиками полів, GPS-моніторингом техніки і даними про врожайність (precision-agriculture) дозволяє збирати оперативну інформацію про витрати на кожну ділянку, використовувати її для планування та аналізу витрат і доходів у режимі «один робочий процес». Бізнес-огляди агротехнологічних платформ вказують, що ERP-системи, які інтегруються з агровимірюваннями, можуть значно зменшити ресурси, витрачені на логістику та пестициди, а також підвищити продуктивність і точність розподілу матеріалів [68].

Для ФГ «Голден Харвест» інтеграція фінансового та управлінського обліку може бути реалізована через такі аспекти:

- спільна ERP-платформа, наприклад BAS ERP або інша хмарна ERP-система, в якій дані бухгалтерського обліку, управлінської звітності, калькуляції собівартості, витрат на гектар, логістики та складу зберігаються в єдиній базі і оновлюються в режимі online або near-real time;

- забезпечення зв'язку між аграрними метаданими (наприклад, площа посівів, врожайність, використані ресурси: насіння, добрива, ПММ) і фінансовими показниками (витрати на ці ресурси, доходи від реалізації продукції, амортизація техніки, транспортні витрати). Це дозволить, наприклад, автоматично порівнювати витрати і доходи з різних полів або культур у реальному часі і виявляти, які саме культури або поля приносять найвищу маржу, а які – генерують витрати, що перевищують дохід у певний сезон.

- автоматична генерація управлінських звітів і дашбордів, у яких індикатори «собівартість/га», «дохід/га», «рентабельність культури», "витрати на логістику/перевезення" будуть оновлюватися щомісяця чи навіть частіше, що створить можливість для оперативної реакції керівництва господарства на несприятливі тенденції (наприклад, збільшення витрат на паливо, падіння урожайності, зміну цін на ринку).

- створення системи внутрішнього контролю і бюджетування, у якій передбачено порівняння планових і фактичних витрат, а інформація з ERP автоматично підтягується у бюджетні форми, що виключає ручне дублювання даних і зменшує ризик помилок або затримок у прийнятті рішень.

Впровадження такої інтегрованої системи у ФГ «Голден Харвест» може призвести до:

- зменшення часу від збору первинних даних до моменту прийняття рішення (скорочення «часу реакції»);

- підвищення точності внутрішньої аналітики (зниження помилок через ручне введення чи дублювання даних);

- покращення прозорості витрат і доходів у розрізі окремих напрямів діяльності, що дасть змогу керівництву виявляти найбільш ефективні або проблемні сегменти виробництва і швидко реагувати;

– сприяння стратегічному плануванню та сценарному аналізу (наприклад, визначення, яку частину виробничих ресурсів варто спрямувати на одну культуру, а яку – на іншу, або де варто інвестувати у оновлення техніки, а де – обмежити витрати).

Отже, інтеграція фінансового й управлінського обліку в єдиному інформаційному просторі для ФГ «Голден Харвест» є важливим кроком у напрямку створення потужної інформаційної бази стратегічного управління, що може суттєво підвищити ефективність діяльності підприємства, зменшити витрати та підвищити економічну рентабельність.

Інтеграція фінансового та управлінського обліку у фермерських господарствах, зокрема у ФГ «Голден Харвест», є важливим етапом формування єдиного інформаційного простору для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Вона передбачає не лише технічне поєднання облікових даних, а й організаційні зміни, спрямовані на підвищення прозорості та ефективності управління.

Зібраний фактичний матеріал дозволяє виокремити ключові напрями, за якими інтеграція може дати найбільший ефект. З цією метою у таблиці 3.6 узагальнено приклади інтеграції фінансового та управлінського обліку, які можуть бути використані у діяльності досліджуваного підприємства.

Таблиця 3.6

**Приклади інтеграції фінансового та управлінського обліку у ФГ
«Голден Харвест»**

Аспект інтеграції	Що інтегрується	Як реалізується	Очікуваний результат
Калькулювання собівартості	Дані бухгалтерського обліку витрат + управлінські показники по культурах і підрозділах	ERP-модуль калькуляції (SAP Business One) з деталізацією по полях і культурах	Точна собівартість 1 га / 1 тонни продукції; можливість визначати рентабельність окремих культур
Бюджетування та контроль	Фінансові бюджети + планові витрати на	Автоматичне зіставлення планових і	Своєчасне виявлення відхилень; контроль

	ресурси (ПММ, насіння, добрива)	фактичних витрат у єдиній системі	перевитрат; підвищення дисципліни використання ресурсів
Доходи та реалізація	Дані про фактичну виручку + інформація з контрактів і ринку	Формування звітів у режимі реального часу (дашборди в Power BI або Tableau)	Прозорість руху доходів; можливість аналізувати дохідність по культурах та клієнтах
Логістика та складський облік	Складські залишки + витрати на транспортування і зберігання	Інтеграція складського та бухгалтерського модулів в ERP	Мінімізація втрат від простоїв; оптимізація витрат на перевезення
Фінансові показники та управлінська аналітика	Баланс, звіт про фінансові результати + управлінські KPI	Побудова інтерактивних звітів і сценаріїв («що якщо»)	Підтримка стратегічного планування; можливість прогнозування прибутковості

Здійснений аналіз інтеграції фінансового та управлінського обліку дає змогу зробити кілька важливих висновків:

По-перше, очевидним є те, що створення єдиного інформаційного простору дозволяє керівництву ФГ «Голден Харвест» оперативно зіставляти фінансові показники з управлінськими даними. Це підвищує прозорість обліку та скорочує час на ухвалення рішень.

По-друге, інтеграція забезпечує більш глибоку аналітику: наприклад, співставлення доходності окремих культур із витратами на їх вирощування. Такий підхід дозволяє не лише оцінювати фінансові результати, а й формувати стратегії оптимізації виробництва.

По-третє, важливо зауважити, що інтегровані дані можуть використовуватися для побудови прогнозів, бюджетування та контролю за виконанням планів у розрізі підрозділів. Це створює основу для впровадження сучасних інструментів управлінського обліку – від дашбордів до BI-систем.

Нарешті, інтеграція сприяє підвищенню ефективності комунікації між різними рівнями управління (керівник господарства, бухгалтерія, агрономічні та

виробничі підрозділи), що особливо важливо для середніх і малих фермерських підприємств.

Отже, можна впевнено стверджувати, що використання інтегрованих форм обліку надає ФГ «Голден Харвест» конкурентні переваги у сфері управління ресурсами, планування та стратегічного розвитку.

З огляду на специфіку діяльності ФГ «Голден Харвест» доцільно запровадити аналітичні звіти, що базуються на ключових показниках ефективності – собівартості продукції на гектар, рентабельності окремих культур, ефективності використання трудових, матеріальних і фінансових ресурсів (див. рис. 3.3).

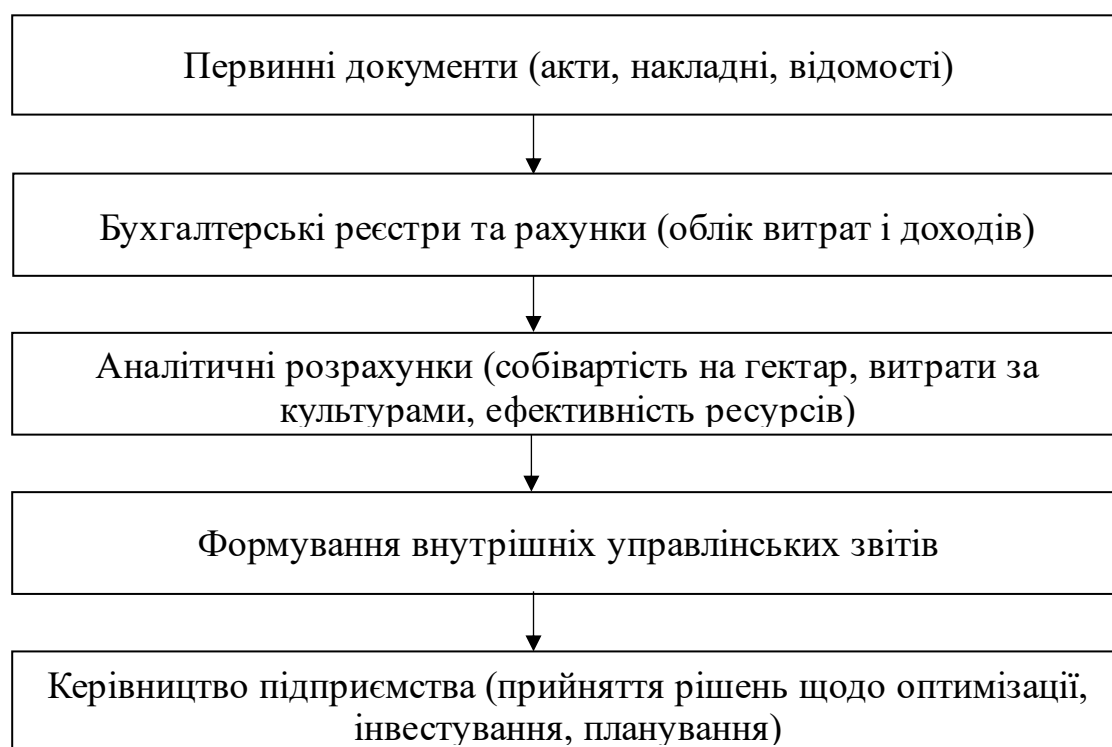

Рис. 3.3. Формування системи внутрішньої аналітичної звітності у ФГ «Голден Харвест»

Проведений аналіз дає підстави сформулювати кілька ключових висновків щодо формування системи внутрішньої аналітичної звітності у ФГ «Голден Харвест»:

По-перше, схема підтверджує, що основою аналітичної звітності залишаються первинні документи, які відображають фактичні витрати й доходи. Саме їхня якість та повнота визначає достовірність усіх подальших розрахунків.

По-друге, систематизація даних у бухгалтерських реєстрах забезпечує можливість формування агрегованої інформації, яка є зручною для внутрішнього аналізу. Це створює базу для контролю за ефективністю використання ресурсів.

По-третє, аналітичні розрахунки у форматі собівартості на гектар, рентабельності культур чи ефективності виробництва дозволяють керівництву отримувати цільові показники, безпосередньо пов'язані зі специфікою аграрного бізнесу.

По-четверте, внутрішні управлінські звіти формують інформаційний простір, який поєднує фінансові й управлінські аспекти діяльності підприємства. Це створює підґрунтя для ухвалення більш обґрунтованих рішень у сфері інвестицій, планування та оптимізації витрат.

Отже, можна впевнено стверджувати, що запропонований підхід є дієвим інструментом підвищення ефективності управління підприємством та сприятиме вдосконаленню бухгалтерського обліку у ФГ «Голден Харвест». У таблиці 3.7 наведено приклад внутрішнього управлінського звіту.

Таблиця 3.7

Приклад внутрішнього аналітичного звіту «Собівартість та рентабельність культур» ФГ «Голден Харвест» (2024 р.)

Культура	Площа, га	Витрати, тис. грн	Собівартість 1 т, грн	Урожайність, ц/га	Валова продукція, тис. грн	Дохід, тис. грн	Рентабельність, %
Пшениця озима	120	3 240	4 050	45	5 400	6 750	108,3
Кукурудза	150	4 950	3 700	60	9 000	10 800	118,2
Соняшник	100	3 200	5 000	25	4 500	5 600	75,0
Ячмінь	80	1 840	3 680	40	2 880	3 400	84,8
Разом/Середнє	450	13 230	—	—	21 780	26 550	100,6

Примітка: дані наведено умовно для ілюстрації структури внутрішнього управлінського звіту.

Запровадження такої таблиці як частини внутрішньої аналітичної звітності дозволить ФГ «Голден Харвест»:

- бачити реальну собівартість кожної культури;
- порівнювати рентабельність різних напрямів виробництва;
- приймати управлінські рішення щодо оптимізації структури посівів;
- виявляти резерви економії та напрями підвищення прибутковості.

Результати проведеного аналізу дають підстави стверджувати, що впровадження рекомендацій з оптимізації облікових процесів у ФГ «Голден Харвест» є необхідною умовою підвищення ефективності управління підприємством. Адже, оптимізація методів калькулювання собівартості дозволить точніше визначати витрати у розрізі культур та підрозділів, що сприятиме прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. По-друге, створення внутрішніх управлінських звітів забезпечить керівництво релевантною інформацією для оперативного планування та контролю ресурсів. Отже, можна впевнено стверджувати, що запропоновані рекомендації здатні стати ефективним інструментом для зміцнення конкурентних позицій ФГ «Голден Харвест» та забезпечення його стабільного розвитку.

Висновки до розділу 3

Аналіз цифрових технологій для автоматизації бухгалтерського обліку підтвердив, що їх впровадження дозволяє значно підвищити швидкість обробки інформації, зменшити кількість помилок та забезпечити інтегрованість даних у єдиній системі. Для ФГ «Голден Харвест» це означає можливість оперативного контролю витрат і доходів, своєчасного формування звітності та покращення прозорості фінансових потоків, що в підсумку підвищує ефективність управлінських рішень.

Розробка системи аналітичної звітності засвідчила її ключову роль у формуванні стратегічних управлінських рішень. Аналітичні звіти дозволяють поєднувати дані фінансового, податкового та управлінського обліку, створюючи єдиний інформаційний простір для керівництва. Це підвищує стратегічну гнучкість підприємства, забезпечує можливість прогнозування результатів, оптимізації ресурсів та обґрунтованого планування подальшої діяльності.

Впровадження рекомендацій для оптимізації облікових процесів підтвердило доцільність створення внутрішніх управлінських звітів, удосконалення методів калькулювання та інтеграції фінансового й управлінського обліку. Для ФГ «Голден Харвест» це означає формування системи, яка дозволяє одночасно контролювати витрати на рівні культур і підрозділів, оцінювати прибутковість та рентабельність виробництва й оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, зміцнюючи конкурентні позиції підприємства.

ВИСНОВКИ

Таким чином, після дослідження теми магістерської роботи: «Бухгалтерський облік як основне джерело управління підприємством», можна зробити висновки:

1. Дослідження сутності бухгалтерського обліку як інформаційної системи дало можливість визначити, що він виконує не лише функцію реєстрації фактів господарської діяльності, а й трансформує первинні дані у комплексну систему знань для управління. Його ключове значення полягає у забезпеченні керівництва достовірною та структурованою інформацією, яка дозволяє оцінювати стан підприємства у поточному моменті й прогнозувати його розвиток. Саме завдяки цьому облік виступає інформаційним фундаментом усіх управлінських процесів, забезпечуючи їх ефективність і цілеспрямованість.

2. Класифікація та структура облікової інформації показали, що вона має багаторівневий характер і подається у різних формах – від кількісних показників до якісних аналітичних висновків. Важливим результатом є встановлення того, що лише комплексне використання фінансової, управлінської та аналітичної інформації створює умови для ефективного планування та контролю діяльності підприємства. Це дозволяє менеджменту своєчасно виявляти тенденції, визначати напрями оптимізації ресурсів і приймати більш обґрунтовані рішення як у коротко-, так і довгостроковій перспективі.

3. Аналіз сучасних наукових підходів до організації бухгалтерського обліку засвідчив поступовий перехід від традиційних концепцій, зосереджених на документуванні та звітності, до інтегрованих моделей, орієнтованих на інформаційний сервіс. Використання цифрових технологій, автоматизації та бізнес-аналітики дозволяє значно розширити можливості облікової системи, перетворюючи її на інструмент стратегічного управління. Це свідчить про те, що в сучасних умовах бухгалтерський облік виступає не лише підґрунтям фінансової звітності, а й важливим чинником підвищення конкурентоспроможності підприємства.

4. Дослідження організації обліку витрат і доходів показало, що ефективність управління у ФГ «Голден Харвест» значною мірою залежить від правильного структурування цієї інформації. Систематизація витрат і доходів за економічними елементами, статтями та видами діяльності забезпечує керівництво даними для оперативного аналізу. Це дозволяє не лише своєчасно контролювати фінансові результати, а й формувати обґрунтовані управлінські рішення щодо оптимізації витрат і підвищення прибутковості.

5. Аналіз виробничих витрат у фермерських господарствах підтвердив, що їхня організація повинна враховувати специфіку сільськогосподарської діяльності. Важливим є правильне застосування положень бухгалтерських стандартів, зокрема щодо біологічних активів і сезонності виробництва. Це дає змогу формувати достовірну собівартість продукції, забезпечувати контроль за використанням ресурсів і підвищувати ефективність виробничого процесу.

6. Організація бухгалтерської звітності у ФГ «Голден Харвест» показала, що традиційні форми фінансової звітності не завжди повною мірою відповідають потребам управління. Поряд із зовнішньою звітністю виникає необхідність у впровадженні внутрішніх управлінських звітів, що відображають показники рентабельності культур, ефективності використання земельних і трудових ресурсів. Це забезпечує керівництво більш релевантною інформацією для планування, контролю та стратегічного розвитку підприємства.

7. Вивчення можливостей цифрових технологій для автоматизації бухгалтерського обліку показало, що їх застосування суттєво підвищує якість і швидкість обробки інформації. Використання програмних продуктів дозволяє мінімізувати людський фактор, знизити кількість помилок та створити умови для інтеграції різних облікових процесів в єдину систему. Для ФГ «Голден Харвест» це означає покращення достовірності фінансових даних, своєчасність їх надходження та створення бази для оперативного управління.

8. Дослідження системи аналітичної звітності підтвердило, що вона є дієвим інструментом стратегічного управління. Інтеграція фінансових, податкових і управлінських даних у форматі аналітичних звітів дозволяє

сформувати комплексне бачення стану підприємства та його перспектив. Для досліджуваного господарства це відкриває можливості точнішого прогнозування, оптимізації використання ресурсів і підвищення стратегічної гнучкості у конкурентному середовищі.

9. Запропоновані практичні рекомендації щодо оптимізації облікових процесів довели, що їх впровадження здатне значно посилити ефективність управління. Поєднання фінансового та управлінського обліку, запровадження внутрішніх звітів і вдосконалення методів калькулювання створюють умови для більшої прозорості та контрольованості витрат і доходів. У випадку ФГ «Голден Харвест» це сприятиме прийняттю обґрунтованих управлінських рішень, підвищенню рентабельності виробництва та зміцненню позицій на аграрному ринку.

СПИСОК ВИКРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрусак В.М. Управлінський облік як система бухгалтерського обліку. *Зб. наук. праць ВНАУ. Серія: Економічні науки*. 2012. № 3(69). С. 3–9.
2. Баришевська І.В. Організація бухгалтерського обліку: теорія і практика / І.В. Баришевська. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 320 с.
3. Баришевська І.В., Юношев С.Ю., Волхонська А.А. Управлінський облік і контроль: теорія і практика / За ред. І.В. Баришевської. Київ: КНЕУ, 2018. 312 с.
4. Бенько М.М. Новітні інформаційні технології в бухгалтерському обліку. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна*. 2011. Вип. 35. С. 29–33.
5. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник / О.А. Лаговська, С.Ф. Легенчук, В.І. Кузь, С.В. Кучер. Житомир: Житомирський державний технологічний університет, 2017. 416 с.
6. Водянка Л. Д., Юрій Т. П., Цифровізація та цифрова платформа в економічному розвитку аграрного сектору. *Економіка АПК*. 2020. № 12. С. 67–73. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202012067> (дата звернення: 15.09.2025).
7. Давидюк Т.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник / Т.В. Давидюк, О.В. Манойленко, Т.І. Ломаченко, А.В. Резніченко. Харків, Видавничий дім «Гельветика», 2016. 392 с.
8. Єганов О.Ю., Ажищев В.Ф., Погорєлова О.В., Баланенко О.Г. Інформаційні системи і технології обліку : Монографія. 2-е видання, перероблене і доповнене. Warsaw: RS Global Sp. z O.O., 2020. 131 с. URL: <https://monographs.rsglobal.pl/index.php/rsgl/catalog/download/13/13/41-1?inline=1> (дата звернення: 17.09.2025)
9. Єфіменко Т. І. Управлінський облік: теорія та практика / Т. І. Єфіменко. Харків: ХНЕУ, 2015. 240 с.
10. Жиглей І. В. Аналітичне забезпечення управління підприємством: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2017. 240 с.

11. Жук В.М. Наукова гіпотеза трактування бухгалтерського обліку як соціально-економічного інституту. *Облік і фінанси*. 2012. № 2. С. 14-22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2012_2_4 (дата звернення: 17.07.2025)
12. Знамеровська А.О. Інформаційні системи в управлінні підприємством: теорія і практика / А.О. Знамеровська. Київ: КНЕУ, 2019. 256 с.
13. Калачик А., Томчук В. ERP-системи та їх місце в управлінському обліку. *Фінанси, облік, банки*. 2019. № 1(19). С. 179-183.
14. Коваль С. В. Здійснення автоматизації бухгалтерського обліку аграрних підприємств на засадах впровадження нових програмних продуктів і моделей. *Економічний вісник університету*. Випуск № 42. 2019. С. 12-18.
15. Кузьмін О.В., Мельник О.Г. Інформаційні системи і технології в обліку : навч. посіб. Львів : «Новий Світ-2000», 2020. 340 с.
16. Курган Н. В. Обґрунтування вибору ERP-рішення для цифровізації обліку на підприємстві України. *Економічний вісник КНУ*. 2020. № 17.
17. Куцик П.О. Бухгалтерський облік у сучасних інформаційних системах класу ERP. *Вісник Львівської комерційної академії*. 2011. № 35. С. 202–205.
18. Кучеренко Т.Є. Бухгалтерська інформаційна система: зміст і структура. *Сталий розвиток економіки*. 2024. Вип. 50, № 3. С. 15-20.
19. Лях І. Управлінський облік: концепції і методи / І. Лях. Львів: Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 320 с.
20. Матюха М.М. Місце управлінської звітності в інформаційній системі підприємства: колективна монографія. Умань: Візаві, 2013. Ч. 2. С. 262–272.
21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність суб'єкта малого підприємництва» : наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39. Київ : Мінфін України, 2000. 12 с.
22. Негрей М. В. Цифрова трансформація аграрного сектору: перспективи, виклики та рішення. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*. 2023. № 8 (1). С.94-100.

23. Олійник О. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління аграрними підприємствами. Умань: УНУС, 2020. 312 с.
24. Островська М. Бухгалтерський облік: теорія і практика / М. Островська. Київ: Видавництво «Освіта», 2018. 256 с.
25. Песцов В. В. ERP-Системи в управлінні ресурсами малих і середніх аграрних підприємств: сутність, функції та переваги. *Економіка та суспільство*. Випуск № 68. 2024. С. 337-344.
26. Петрик М. R, Теслюк П. П. Основні тенденції розвитку ERP-систем для аграрних підприємств. *Теоретичні та прикладні аспекти радіотехніки, приладобудування і комп'ютерних технологій: матеріали IV Міжн. наук.-техн. конф.*, м. Тернопіль, 20-21 червня 2019. С. 218-219. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/28835/2/TPARP_2019_Petryk_M_R-The_main_tendencies_of_218-219.pdf (дата звернення: 03.09.2025).
27. Петрук О. М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2019. 280 с.
28. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13–14, № 15–16, № 17. С. 49–200.
29. Поддєрьогін А. М. Фінансовий аналіз підприємства: підручник / А. М. Поддєрьогін. Київ: КНЕУ, 2017. 352 с.
30. Поддєрьогін А. М. Управлінський облік та інформаційні системи : навч. посіб. Харків : ХНЕУ, 2020. 312 с.
31. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87. К. : Мінфін України, 1999. 22 с.
32. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. К. : Мінфін України, 1999. 8 с.
33. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. К. : Мінфін України, 1999. 11 с.

34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» : наказ Міністерства фінансів України від 18.11.2005 р. № 790. Київ : Мінфін України, 2005. 36 с.
35. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. Київ : Мінфін України, 1999. 7 с.
36. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України (від 16.07.1999 № 996-XIV). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 17.07.2025)
37. Проданчук М.А. Розвиток функцій бухгалтерського обліку в управлінні бізнесом. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2019. № 3. С. 111–125.
38. Пушкар М.С. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. Тернопіль: Карт-бланш, 2002. 320 с.
39. Романенко В. Інформаційні технології в бухгалтерському обліку / В. Романенко. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 240 с.
40. Романів Є.М., Війтович М.В. Сучасний стан та напрямки удосконалення інформаційної системи в бухгалтерському обліку. *Молодий вчений*. 2023. № 10 (122). С. 229–232.
41. Скиба Г. І., Пешков М. В. Впровадження ERP-систем у бухгалтерському обліку вітчизняних підприємств. *Економ. науки МАУП*. 2021. № 6.
42. Сокол К.М. Світовий ринок інформаційних технологій в контексті глобалізації світової економіки. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*. 2015. Вип. 3. С. 78–83.
43. Станкова А. С. Вдосконалення планування діяльності аграрний підприємств на основі цифрових технологій. *Економіка та суспільство*. 2022. № 45. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-18> (дата звернення: 03.09.2025).

44. Стеців І.І. Проблеми формування економічної інформації на підприємствах недержавного сектору. *Актуальні проблеми медицини, біології, ветеринарії і сільського господарства*. Львів: Віче, 2017. С. 179–181.
45. Титенко Л.В., Ключко О.О. Управління інформаційними ризиками облікової системи підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2020. Випуск 42. С. 379–383.
46. ФГ «ГОЛДЕН ХАРВЕСТ» URL: <https://opendatabot.ua/c/40201291> (дата звернення: 03.09.2025)
47. Хірса І. М. Інструменти інноваційних іт-рішень в розвитку діяльності підприємств аграрного сектору України. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8410> (дата звернення: 15.09.2025).
48. Шеверя Я. В. Хмарні технології в обліку і аудиті / Я. В. Шеверя. Львів: Видавництво ЛНУ, 2021. 180 с.
49. Шеверя Я. В., Іванов С. П., Ковальчук М. І. Сучасні інформаційні технології в управлінні підприємством / Я. В. Шеверя, С. П. Іванов, М. І. Ковальчук. Львів: Видавництво ЛНУ, 2020. 176 с.
50. Шеверя Я. В., Яцко М. В., Мельянова Л.В. Впровадження хмарних технологій у бухгалтерський облік України. *Облік і оподаткування*. 2025. URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/435/441> (дата звернення: 20.07.2025)
51. Шеверя Я.В., Сіренко Н.М., Кушнір Л.В. Використання хмарних ERP-систем у бухгалтерському обліку. *Економіка та управління підприємствами*. 2021. №3. С. 85–92.
52. Юрчук Н.П. Інформаційні системи в управлінні діяльністю підприємства. *Агросвіт*. 2015. № 19. С. 53–58. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/19_2015/12.pdf (дата звернення: 25.08.2025)
53. Яворов В.В. Удосконалення управлінського обліку в сільськогосподарських підприємствах. *Економіка АПК*. 2010. № 3. С. 107–112.
54. Ярчук Д.О. Управлінський облік: теорія і практика / Д.О. Ярчук. Львів: Вид-во ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 320 с.

55. 6 Components of an Accounting Information System (AIS). URL: <https://www.investopedia.com/articles/professionaleducation/11/accounting-information-systems.asp> (дата звернення: 17.07.2025)

56. Accounting Information System (AIS): Definition and Benefits. URL: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/accounting/accounting-information-system-ais/> (дата звернення: 17.07.2025)

57. Agri business harvests profits digitally. URL: <https://www.cognizant.com/us/en/case-studies/agribusiness-data-analytics> (дата звернення: 13.09.2025)

58. Church Brothers Farms Chooses ThroughPut Inc. for AI-powered Supply Chain Predictions. URL: <https://throughput.world/blog/church-brothers-farms-chooses-throughput-inc-for-ai-powered-supply-chain-predictions/> (дата звернення: 13.09.2025)

59. Global Agribusiness. SAP Intelligent Enterprise від IBM®. URL: <https://www.ibm.com/case-studies/global-agribusiness-services-sap-s4hana> (дата звернення: 11.09.2025)

60. Global Agricultural Exchange Boosts Cocoa Farmer Profits With SAP Business One URL: <https://www.vision33.com/hubfs/.COM/PDFs/MTE/Global%20Agricultural%20Exchange%20-%20SAP%20Business%20One%20MTE%20-%20NA.pdf> (дата звернення: 11.09.2025)

61. How ERP System Integration Helps Precision Agriculture Grow? URL: <https://agtech.folio3.com/blogs/erp-system-integration-in-agriculture/> (дата звернення: 15.09.2025)

62. Intelinair Delivers Ag Intelligence to Farmers When and Where They Need It. URL: <https://space-solutions.airbus.com/resources/case-studies/pleiades/intelinair-delivers-ag-intelligence-to-farmers/> (дата звернення: 13.09.2025)

63. Khan H.F. Accounting Information System: The Need of Modernisation. *International Journal of Management and Commerce Innovations*. 2016. Vol. 4, Issue 1. P. 4–10.

64. Khan N.F. Accounting Information Systems: A User-Oriented Approach. New York : McGraw-Hill, 2018. 310 p.
65. Smith J. Enterprise Resource Planning: Concepts and Practices / J. Smith. New York: Wiley, 2018. 400 p.
66. Thompson J. Artificial Intelligence in Accounting and Finance / J. Thompson. London: Routledge, 2019. 320 p.
67. Williams C. Strategic Management Accounting / C. Williams. London: Pearson Education, 2017. 400 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Підходи до розуміння сутності «бухгалтерської інформаційної системи»

Підхід	Автор	Трактування
Система збору, зберігання та обробки фінансових і бухгалтерських даних, які використовуються внутрішніми користувачами для донесення інформації до зацікавлених сторін.	Ромні М.Б., Стейнбарт П.Дж.	Збір, реєстрація, зберігання та обробка даних з метою отримання інформації для осіб, які приймають рішення. Ці системи включають людей, процедури та інструкції, дані, програмне забезпечення, інфраструктуру інформаційних технологій, внутрішній контроль і заходи безпеки.
	Херт Роберт Л.	Це сукупність взаємопов'язаних видів діяльності, документів і технологій призначених для збору даних, обробки та надання інформації різноманітним групам внутрішніх і зовнішніх осіб, які приймають рішення в організації.
	Далайн Б.О. і Аль-Далайен Б.О.	Формальна система, яка ідентифікує, вимірює, збирає, аналізує, готує, інтерпретує та передає бухгалтерську інформацію певної організації для представлення конкретній аудиторії.
	Юрчук Н.П. [57, с. 54]	Це взаємозв'язана сукупність концепцій, методів, технологій, технічних і програмних засобів, використовуваних для автоматизації процесів збору, реєстрації, обробки, зберігання та передачі інформації споживачу в інтересах досягнення поставленої мети.
Комп'ютерний метод накопичення, обробки бухгалтерської інформації, складанням бухгалтерської звітності у поєднанні з інформаційними технологіями	Грибовська Ю.М., Кононенко Ж.А.	Інформаційні системами бухгалтерського обліку – програмні продукти, призначені для автоматизації вирішення як індивідуальних, так і комплексних бухгалтерських задач.
	Євдокимов В.В.	Залежно від форми і засобів підтримки AIS розглядається як система, що використовує інформаційні технології (комп'ютерні, телекомунікаційні тощо), а залежно від змістовних ознак – як система, що характеризується певним інформаційним змістом.
	Романів Є.М., Війтович М.В. [45, с. 230]	Інформаційні системи охоплюють широкий спектр технологій, програмного забезпечення, обладнання та методологій, спрямованих на обробку інформації, забезпечення доступу до даних, їхньої аналітики і використання для досягнення конкретних цілей.
Поєднання традиційної практики бухгалтерського	Єганов О.Ю., Ажищев В.Ф. та ін. [11, с. 12]	Основа інформаційної системи бухгалтерського – облікові задачі, призначені для одержання інформації про фактичний стан керованого об'єкта.

обліку, використання загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку та сучасних ресурсів інформаційних технологій	Титенко Л.В., Ключко О.О. [50, с. 380]	Це сукупність облікової інформації, яка відображає галузеві особливості та специфіку діяльності підприємства.
	Аліхані Х. та ін.; Монтейру А., Сепеда С.	Інформаційна система бухгалтерського обліку складається з людей, бухгалтерських практик та інформаційних технологій. Основними її завданнями є: 1) отримання та зберігання даних про діяльність підприємства; 2) перетворення даних в інформацію, яка є корисною для прийняття рішень і допомагає керівництву у процесі планування, реалізації та моніторингу діяльності; 3) належний контроль за фінансовими результатами діяльності.
Інформаційна система, що застосовується для підвищення ефективності управління підприємством	Окур Д.С.М.	Допоміжна інформаційна система, що використовується для виконання управлінських завдань, включаючи планування, організацію, контроль та прийняття рішень, з метою кращого використання наявних ресурсів.
	Алі-Алі Х.К.А.	Бухгалтерська інформаційна система має значний вплив на результативність та ефективність діяльності підприємства, забезпечуючи керівництву інформацією, яка характеризується узгодженістю та достовірністю, необхідною для прийняття рішень.
	Агунг М.	Інформаційні системи бухгалтерського обліку на підприємстві створюють додану вартість для користувачів у вигляді надання фінансової інформації для планування, контролю та прийняття рішень, які, в свою чергу, впливають на покращення загальних показників діяльності компанії (фінансових та нефінансових показників).
	Джумаа А. та ін.; Ганям А.І. та Івунгу Дж.А.	AIS генерує результати діяльності, які є важливими для прийняття рішень на операційному, тактичному та стратегічному рівнях компанії.
	Хла Д. та Пітер Теру С.	Інформаційна системи бухгалтерського обліку гарантує, що всі рівні управління отримують достатню, адекватну, релевантну та правдиву інформацію для планування та контролю діяльності бізнес-організації.

ВИПИСКА
з Єдиного державного реєстру юридичних осіб,
фізичних осіб-підприємців та громадських формувань

ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ГОЛДЕН ХАРВЕСТ"

Ідентифікаційний код юридичної особи:

40201291

Місцезнаходження юридичної особи:

Україна, 78356, Івано-Франківська обл., Коломийський р-н, село
Попельники, вул.Джерельна, будинок 11

*Дата та номер запису в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-
підприємців та громадських формувань:*

06.08.2024, 1001151070006001036

*Прізвище, ім'я та по батькові осіб, які мають право вчиняти юридичні дії від імені юридичної
особи без довіреності, у тому числі підписувати договори, та наявність обмежень щодо
представництва від імені юридичної особи:*

Шлемко Ігор Петрович - керівник

*Відомості, отримані в порядку інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром
юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань та інформаційними
системами державних органів:*

28.12.2015, ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ, 37507880

28.12.2015, 091215196532, ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ
ОБЛАСТІ, СНЯТИНСЬКА ДПІ (СНЯТИНСЬКИЙ РАЙОН), 43968084, (дані про
взяття на облік як платника податків)

28.12.2015, 10000000535690, ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС В ІВАНО-
ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ, СНЯТИНСЬКА ДПІ (СНЯТИНСЬКИЙ РАЙОН), 43968084,
22, (дані про взяття на облік як платника єдиного внеску)

Види економічної діяльності:

01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і
насіння олійних культур (основний)

01.24 Вирощування зерняткових і кісточкових фруктів

01.46 Розведення свиней

01.61 Допоміжна діяльність у рослинництві

Продовження додатку Б

46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин
 01.45 Розведення овець і кіз
 10.11 Виробництво м'яса
 15.11 Дублення шкір і оздоблення шкіри; вичинка та фарбування мутра
 49.41 Вантажний автомобільний транспорт
 68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна

Назви органів управління юридичної особи:

ВИЩИЙ - ЗАСНОВНИК (ВЛАСНИК), ВИКОНАВЧИЙ - ГОЛОВА

Запис про перебування юридичної особи в процесі припинення:

Відомості відсутні

Вид установчого документа:

Відомості відсутні

Інформація для здійснення зв'язку:

+380980357706

Номер, дата та час формування виписки:

403617923163, 07.08.2024 09:48:30

Снятинська міська рада Коломийського району Івано-Франківської області

М. Руф

рчик М.В.

Додаток В

Додаток 13
до Положення про реєстрацію
платників податку на додану вартість
(пункт 7.5)

Форма № 2-ВР

"__" _____ 20__ року № _____
(заповнюється у разі направлення платника витягу поштою)

ВИТЯГ № 1809124500005

З РЕЄСТРУ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Відомості про платника податку на додану вартість

Індивідуальний податковий номер **402012909129**

Найменування (для платника, відповідального за утримання та внесення податку на додану вартість до бюджету під час виконання договору про спільну діяльність / договору управління майном, доповнюється його кодом за ЄДРПОУ та словами "відповідальний за утримання та внесення податку на додану вартість до бюджету під час виконання договору про спільну діяльність / договору управління майном", а для інвестора (оператора), відповідального за ведення податкового обліку з податку на додану вартість за угодою про розподіл продукції, доповнюється його кодом за ЄДРПОУ та словами "оператор" або "інвестор" (залежно від того, в якості оператора чи інвестора він діє), "відповідальний за ведення податкового обліку з податку на додану вартість за угодою про розподіл продукції") або прізвище, ім'я та по батькові платника

ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ГОЛДЕН ХАРВЕСТ"

Дата реєстрації платником податку на додану вартість **01.07.2018** року.

Термін дії реєстрації платника податку на додану вартість _____ року.

Реквізити рахунка в системі електронного адміністрування податку на додану вартість:

МФО, № _____

Відомості про видачу витягу

Найменування контролюючого органу, що видав витяг: **912 КОЛОМИЙСЬКА ОБ'ЄДНАНА
ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА ІНСПЕКЦІЯ ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ ДФС
В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ (СНЯТИНСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ)**

Дата формування витягу **15.06.2018** року.

Дата видачі витягу _____ року.

Витяг є чинним до внесення змін до Реєстру. Якщо в Реєстрі внесено змін щодо відомостей, які зтінені у витягу, витяг втрачає чинність.

Заступник начальника-
начальник Снятинського
відділення Коломийської
ОДПІ

(посада)

Остафійчук М.І

(підпис)

(підпис, прізвище)

Додаток Г

Додаток Г
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського
обліку 25 "Спрощена фінансова звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ГОЛДЕН ХАРВЕСТ"	Дата (рік, місяць, число)	за СДРПОУ	КОДН
Територія	Попельники		за КАТОТТГ	2023 01 01
Організаційно-правова форма господарювання	Фермерське господарство		за КОПФГ	40201291
Вид економічної діяльності	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і пасіння олійних культур		за КВЕД	110
Середня кількість працівників, осіб	10			01.11
Одиниця виміру:	тис. грн з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон	Івано-Франківська обл., Снятинський р-н, с. Попельники, вул. Джерельна, буд.11			
			0980357706	

I. Баланс на 31.12.2022 р.

Форма № I-м Код за ДКУД 1801006			
Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002	()	()
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	13490.3	12780.7
первісна вартість	1011	16015.5	17025.5
знос	1012	(2525.2)	(4244.8)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	13490.3	12780.7
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	3991.5	8298.6
у тому числі готова продукція	1103	1512.1	6000.2
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		0.2
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	790.9	905.5
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	87.1	1141.4
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165		
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		200.4
Усього за розділом II	1195	4869.5	10546.1
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	18359.8	23326.8

Продовження додатку Г

Пасив	Код розрах	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал			
Додатковий капітал	1400	6064	6064
Резервний капітал	1410		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1415		
Неоплачений капітал	1420	3960,3	4006,5
Усього за розділом I	1425	()	()
II. Довгострокові зобов'язання, пільове фінансування та забезпечення	1495	10024,3	10670,5
III. Поточні зобов'язання	1595		1650
Короткострокові кредити банків			
Поточна кредиторська заборгованість за:	1600	185,1	374
довгостроковими зобов'язаннями			
товари, роботи, послуги	1610		
розрахунками з бюджетом	1615	96,5	490,9
у тому числі з податку на прибуток	1620	52,6	8,5
розрахунками зі страхування	1621		
розрахунками з оплати праці	1625	20,5	18,4
Доходи майбутніх періодів	1630	77,6	90,4
Інші поточні зобов'язання	1665		
Усього за розділом III	1690	7903,2	10024,1
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами либутті	1695	8335,5	11006,3
Баланс	1700		
	1900	18359,8	23326,8

2. Звіт про фінансові результати
за 2022 р.

Стаття	Код розрах	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3866,0	7708,9
Інші операційні доходи	2120	81,6	
Інші доходи	2240		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	3947,6	7708,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3173,8)	(6868,4)
Інші операційні витрати	2180	(60,2)	(43,6)
Інші витрати	2270	(67,3)	(85,2)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(3301,3)	(6997,2)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	646,3	711,7
Податок на прибуток	2300	()	()
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	646,3	711,7

Керівник

Головний бухгалтер

ТИМОФІЙЧУК ОЛЕКСАНДР БОГДАНОВИЧ

(ініціали, прізвище)

ТИМОФІЙЧУК ОЛЕКСАНДР БОГДАНОВИЧ

(ініціали, прізвище)

¹ Кошикатора адміністративно-територіальної організації за територією територіальних громад.

Додаток 1
до Національного положення
(стандарту) бухгалтерського обліку 25
«Спрощена фінансова звітність»
(пункт 4 розділу І)

Фінансова звітність малого підприємства

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
			2025	1	1
Підприємство	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ГОЛДЕН ХАРВЕСТ"	за ЄДРПОУ			
Територія	с. Попельницьк	за КАТОТТГ ¹	UA26080230000035462		
Організаційно-правова форма господарювання	Фермерське господарство	за КОПФГ	110		
Вид економічної діяльності	Вирощування зернових культур	за КВЕД	01.11		
Середня кількість працівників, осіб	7				
Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком					
Адреса, телефон	Івано-Франківська, Коломийський, с. Попельницьк, Джерельна, будинок № 11, 0967494009		096794009		

І. Баланс на 31.12.2024 р.

		Форма № 1-м	Код за ДКУД	1801006
Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	0.0	0.0	
первісна вартість	1001	0.0	0.0	
накопичена амортизація	1002	()	()	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	289.5		
Основні засоби:	1010	10921.7	10222.9	
первісна вартість	1011	17025.5	17504.2	
знос	1012	(6103.8)	(7281.3)	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.0	0.0	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0.0	0.0	
Інші необоротні активи	1090	0.0	0.0	
Усього за розділом I	1095	11211.2	10222.9	
II. Оборотні активи				
Запаси:	1100	10593.4	11567.2	
у тому числі готова продукція	1103	4354.1	6291.6	
Поточні біологічні активи	1110	0.0	0.0	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	927.6	156.6	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	533.4	241.9	
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.0	0.0	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	361.4	263.2	
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.0	0.0	
Гроші та їх еквіваленти	1165	121.5	220.2	
Витрати майбутніх періодів	1170	0.0	0.0	
Інші оборотні активи	1190		148.3	
Усього за розділом II	1195	12537.3	12597.4	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.0	0.0	
Баланс	1300	23748.5	22820.3	

Продовження додатку Д

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	6064.0	6064.0
Додатковий капітал	1410	0.0	0.0
Резервний капітал	1415	0.0	0.0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	7483.2	10503.0
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	13547.2	16567.0
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	0.0	
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	928.6	0.0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.0	0.0
товари, роботи, послуги	1615	723.9	2356.9
розрахунками з бюджетом	1620	17.5	309.7
у тому числі з податку на прибуток	1621	0.0	0.0
розрахунками зі страхування	1625	41.5	
розрахунками з оплати праці	1630	64.5	65.8
Доходи майбутніх періодів	1665	0.0	0.0
Інші поточні зобов'язання	1690	8425.3	3520.9
Усього за розділом III	1695	10201.3	6253.3
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.0	0.0
Баланс	1900	23748.5	22820.3

2. Звіт про фінансові результати

за Рік 2024 р.

Форма N 2-м

Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	12645.2	14629.6
Інші операційні доходи	2120	972.0	1326.0
Інші доходи	2240	44.8	0.0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	13662.0	15955.6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(11667.8)	(13259.2)
Інші операційні витрати	2180	(388.8)	(1033.5)
Інші витрати	2270	()	(108.2)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(12056.6)	(14400.9)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	1605.4	1554.7
Податок на прибуток	2300	()	()
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	1605.4	1554.7

Керівник

(підпис)

Шлемко І.П.

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.